

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

FAKULTA BEZPEČNOSTNĚ PRÁVNÍ

KATEDRA BEZPEČNOSTNÍCH STUDIÍ

Islámský extremismus 20. a 21. století

Bakalářská práce

Islamic extremism of the 20th and 21st century

Bachelor thesis

Vedoucí práce

Mgr. Natálie Čermáková

Autor práce

Jiří Sobotka

Praha

2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 28. 8. 2023

Jiří Sobotka

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Natálii Čermákové za trpělivost, ochotu a pomoc při psaní této práce. Dále přátelům a rodině za podporu a v neposlední řadě Kateřině Vojtové za to, že mi ukázala, jak používat citace.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá tématem Islámského extremismu ve 20. a 21. století, jenž představuje velmi závažný problém moderní doby. Práce postupně rozebírá nejprve základní pojmy spojené s danou problematikou, poté se zabývá historií islámského extremismu a uvádí osobnosti, jež měly na jeho vývoj největší vliv. Následuje kapitola o vybraných extremistických skupinách jako je například Al-Káida nebo Tálibán. Poslední kapitola se zabývá čtyřmi teroristickými útoky, které byly provedeny islámskými extremisty. V závěru jsou shrnuté poznatky získané při vytváření práce. Cílem bakalářské práce je představit islámský extremismus ve 20. a 21. století, objasnit příčiny jeho nárůstu, šíření a podoby na základě islámských extremistických organizací.

Klíčová slova

islám * extremismus * radikalismus * terorismus * džihád * Al-Káida * wahhábismus * salafismus

Annotation

This bachelor's thesis deals with the topic of Islamic extremism in the 20th and 21st centuries, which represents a very serious problem of modern times. The work gradually analyzes the basic terms associated with the issue, then deals with the history of Islamic extremism and lists the personalities who had the greatest influence on its development. This is followed by a chapter on selected extremist groups such as Al-Qaeda or the Taliban. The final chapter deals with four terrorist attacks that were carried out by Islamic extremists. In the conclusion, the knowledge gained during the creation of the work is summarized. The aim of the bachelor's thesis is to present Islamic extremism in the 20th and 21st centuries, to clarify the causes of its increase, spread and form on the basis of Islamic extremist organizations.

Keywords

Islam * extremism * radicalism * terrorism * jihad * Al-Qaeda * Wahhabism * Salafism

Obsah

Úvod	6
1 Základní pojmy	8
1.1 Extremismus	8
1.2 Radikalismus	9
1.3 Terorismus	10
1.4 Fundamentalismus	12
1.5 Džihádismus	13
1.6 Islamismus	14
1.7 Wahhábismus, salafismus.....	14
2 Islámský extremismus	16
2.1 Ahmed ibn Tajmija	17
2.2 Muhammad ibn Abd al-Wahháb.....	18
2.3 Deobandská škola	20
2.4 Sajjid Qutb	21
2.5 Muslimské bratrstvo.....	22
2.6 Arabsko-izraelský konflikt.....	25
3 Islámské extremistické organizace.....	27
3.1 Tálibán.....	27
3.2 Al-Káida	29
3.3 ISIS	30
3.4 Boko Haram.....	33
3.5 Hamás	35
3.6 Hizballáh.....	37
4 Vybrané události.....	39
4.1 USA, 11. září 2001	39
4.2 Londýn , 7. července 2005.....	42
4.3 Paříž, 7. ledna 2015	44
4.4 Paříž, 13. listopadu 2015.....	46
Závěr	49
Seznam literatury.....	51
Monografie.....	51
Odborné články.....	52
Internetové zdroje.....	55

Úvod

Bakalářská práce se zabývá tématem islámského extremismu především v 20. a 21. století. Islámský extremismus představuje v dnešní době jeden z největších bezpečnostních problémů na celém světě, a jak nám ukazuje historie, je velmi těžké se tomuto fenoménu bránit.

Cílem bakalářské práce je představit tuto problematiku islámského extremismu, objasnit příčiny jeho nárůstu, šíření a podoby na základě islámských extremistických organizací. Bakalářská práce je rozdělena do čtyř kapitol.

V první z nich jsou uvedené základní pojmy související s islámským extremismem. Tyto pojmy jsou klíčové k lepšímu pochopení této problematiky a k jejímu dalšímu studiu. Konkrétně jsou v této kapitole vysvětlena slova: extremismus, radikalismus, terorismus, islamismus, fundamentalismus, džihádismus a wahhábismus. U jednotlivých definic nebylo snadné vybrat jednu či dvě, které by se na daný pojem hodily, neboť mnoho organizací a států používá definice vlastní a tudíž rozdílné. Použity byly tedy definice z českého prostředí, případně od uznávaných zahraničních autorů.

Druhá kapitola je zaměřena na historii islámu a příčiny radikalizace jeho následovníků. Dále jsou zde uvedeny nejvýznamnější osobnosti islámského učení, které měli největší vliv na to, jak dnešní islámský extremismus vypadá a jak se projevuje. V kapitole jsou také uvedeny možné příčiny tohoto druhu extremismu. Poslední kapitola přibližuje problematiku arabsko-izraelského konfliktu, jenž má stále velký vliv na formování geopolitické situace ve světě. Jedná se tedy o krátký průřez historií tohoto náboženství zaměřený na formování jeho extremistické větve.

Ve třetí kapitole jsou představeny nejznámější islámské extremistické organizace, které jsou v dnešním světě nechvalně známy především kvůli svým teroristickým útokům. Je zde krátce představena jejich historie, nejznámější představitelé a jejich současný stav. Jsou zde rozebrány organizace Al-Káida, ISIS, Boko Haram, Hizballáh, Hamás a Tálibán. Zdroje z této kapitoly pochází

především z internetových encyklopedií, odborných článků a zpravodajských kanálů.

Poslední kapitola se zabývá vybranými událostmi z posledních dvou století. Jedná se o největší teroristické útoky spáchané islámskými extrémisty v dějinách, které tak změnila naši společnost a ukázaly světu úplně nové hrozby. Jsou zde popsány útoky z 11. září 2001, července 2005 v Londýně a roku 2015 v Paříži. Uveden je průběh událostí, motivace útočníků a dopady útoků. Jako zdroje byly použity převážně informace ze světových zpravodajských webů.

V bakalářské práci jsou použity zdroje z knih od českých i zahraničních autorů. Dále odborné články především z internetové databáze JSTOR a články ze světových médií pro popis aktuálních i historických událostí.

1 Základní pojmy

Pro lepší pochopení tématu Islámského extremismu v 20. a 21. století je důležité definovat si alespoň některé základní pojmy. Pro svojí bakalářskou práci jsem zvolil definici těchto pojmů: Extremismus, Radikalismus, Terorismus, Fundamentalismus, Islamismus a Wahhábismus a Salafismus.

Bohužel pro většinu následujících pojmů není jednoznačná definice, neboť každý stát či organizace si tyto termíny vykládá po svém. Nicméně je důležité tyto pojmy znát z důvodu lepšího pochopení celé problematiky.

1.1 Extremismus

Samotné slovo extremismus vychází z latinského slova *extremus*, které by se dalo asi nejlépe přeložit jako krajní. Toto slovo vlastně velmi dobře vystihuje samotný termín, neboť se jedná o jakousi ideologii, která se vymezuje od zavedeného standartu a která prosazuje extrémní názory nebo se jich zastává.¹

Ministerstvo vnitra České republiky užívá jako definici extremismu toto: Pojmem extremismus jsou označovány vyhraněné ideologické postoje, které vybočují z ústavních, zákonných norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům, jak jsou definovány v českém ústavním pořádku. Dále rozděluje extremismus na pravicový, levicový, náboženský, ekologický a národnostní.²

Termín extremismus je velmi těžké nějak definovat, proto ho ani většina států Evropské unie nevyužívá jako právní pojem. Určité pokusy o zakotvení tohoto pojmu v právu můžeme najít například na Slovensku. Výklad pojmu extremistu z roku 2005, ač nakonec nebyl schválený, opět trochu přibližuje tento termín: „Extremistou se rozumí osoba, která se vyznačuje zejména: (a)

¹ Extremism. Merriam-Webster [online]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/extremism>

² Co je extremismus. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>

odmítáním platných všeobecně závazných předpisů a vysokou mírou názorové, rasové anebo etnické nesnášenlivosti, (b) absencí hmotných pohnutek a motivací protiprávního konání s prvky agresivity a brutality, (c) agresivním chováním projevujícím se fyzickými aktivitami v souvislosti s konáním společenských akcí, které směřují ke způsobení fyzické újmy osobám, ke škodě na majetku anebo které jsou způsobilé narušit veřejný pořádek.³

Extremismus dnes bohužel nalezneme téměř všude. Z důvodu nejasné definice a tenké hranice mezi extremismem a legálními názory je velmi těžké pro stát se tomuto fenoménu bránit. Mezi nejčastější příčiny patří sociální, náboženské a ideologické důvody. Extremisté věří své vlastní pravdě a jsou ochotni ji za každou cenu prosazovat, a to legálními i nelegálními prostředky. Při obraně proti extremistickým skupinám je však důležité rozlišovat, zda se jedná o odpor jedince či skupiny, která má odlišný názor, o protest nebo o hnutí, jenž využívá násilí či další nelegální prostředky k dosažení svých cílů.⁴

1.2 Radikalismus

Slovo radikál pochází z latinského radix, což znamená kořen. Vyjadřuje tedy snahu o kompletní změnu systému, nikoliv jen částečnou⁵. Na rozdíl od extremismu je radikalismus stále ještě v rámci zákonných norem, i když bychom ho mohli označit za jakousi „šedou zónu“ na přechodu mezi demokratickým a extremistickým názorem.⁶

Definice radikalizace dle Ministerstva vnitra ČR je tato: Radikalizací jsou rozuměny změny ideologických postojů člověka směrem k postojům vyhraněným, které vybočují z ústavních norem, vyznačují se prvky netolerance a útočí proti základním demokratickým ústavním principům. Tyto extremistické postoje jsou

³ MAŠLANYOVÁ, D. Postih extrémizmu podľa slovenského Trestného zákona. In ZÁHORA, J. Aktuálne otázky trestného zákonodárstva: pocta prof. JUDr Milanovi ČIČOVI, DrSc. et. mult. Dr. h. c. k 80. narodeninám. Bratislava: Paneurópská vysoká škola, 2012

⁴ DANICS, Štefan. Extremismus. Praha: TRITON, 2003. ISBN 80-7254-454-3

⁵ The Voice of Radicalism. University of Aberdeen [online]. Dostupné z: <https://www.abdn.ac.uk/radicalism/understanding.shtml>

⁶ DANICS, Štefan a Ladislava TEJCHMANOVÁ. Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 978-80-7452-122.5.

způsobilé přejít v aktivity, které působí destruktivně na stávající demokratický systém, včetně aktivit násilného charakteru. Radikalismem rozumíme zastávání těchto vyhraněných ideologických postojů.⁷

V české legislativě pojem radikalismus nenalezneme, nicméně ho lze obecně postihnout v rámci některých trestných činů (např. § 355 Hanobení národa, etnické skupiny, rasy a přesvědčení, § 403 Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka, ...)

Ačkoliv by se mohlo zdát že radikalismus a extremismus jsou na první pohled synonyma, je důležité je umět odlišit. Oba dva pojmy označují tedy jakési vybočení ze „střední cesty“, ale zatímco radikalismus leží stále v mezích demokratického systému, extremismus už se nalézá za hranicemi. Zatímco s radikálními postoji může demokratický systém nalézt nějaký kompromis, u extremistických tomu tak není, neboť extremistické postoje často ohrožují základní lidská práva. Radikalismus, na rozdíl od extremismu, který vystupuje otevřeně proti všem, kdo nenásledují jeho ideologii, negativně vystupuje pouze proti samotnému společenskému zřízení.⁸

1.3 Terorismus

Slovo terorismus pochází pravděpodobně z latinského slova *terrorem*, které by se dalo přeložit jako strach, či panika. Definici terorismu taktéž není možné přesně napsat, neboť každý stát, či instituce využívá odlišnou. Za obecnou definici tohoto pojmu by se dala využít definice z Oxfordského slovníku: Použití násilné akce za účelem dosažení politických cílů nebo k přinucení vlády jednat.⁹ Ministerstvo vnitra ČR tuto definici ještě trochu rozšiřuje: Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám, sloužící k dosažení vytčených cílů. Další zajímavou definicí je ta ze

⁷ Radikalizace. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>

⁸ BÖTTICHER, Astrid. Perspectives on Terrorism: Towards Academic Consensus Definitions of Radicalism and Extremism. JSTOR [online]. Říjen 2017. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26297896?seq=3>

⁹ Terrorism. Oxford learners dictionaries [online]. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/terrorism?q=terrorism>

Spojených států, která přidává i pouhou hrozbu násilí: Terorismus je propočítané použití násilí nebo hrozby násilím, obvykle zaměřené proti nezúčastněným osobám, s cílem vyvolat strach, jehož prostřednictvím jsou dosahovány politické, náboženské nebo ideologické cíle. Terorismus zahrnuje i kriminální zločiny, jež jsou ve své podstatě symbolické a jsou cestou k dosažení jiných cílů, než na které je kriminální čin zaměřen.¹⁰

V českém trestním právu najdeme pojem teroristický útok upravený pod paragrafem 311 Trestního zákoníku. Za tento čin lze uložit i výjimečný trest.

Teroristický útok pak lze nejlépe popsat pravděpodobně pomocí Turner-Yamamotova modelu terorismu. Ten stanoví několik podmínek, které vedou k teroristickému činu:

- 1) Útok není veden ze strany některého státu. Je tedy proveden jednotlivcem nebo skupinou, která není oficiálně jednající za nějaký stát.
- 2) Je použito násilí, či hrozby násilí, proti nevojenskému cíli nebo vojenskému mimo boj.
- 3) Útok je proveden za účelem dosažení nějaké reakce.
- 4) Útok je proveden z politických důvodů.¹¹

Na první pohled by se mohlo zdát, že pojem extremismus je to stejné jako terorismus, nicméně tomu tak není. Ačkoliv spolu tyto problematiky úzce souvisejí, nejedná se o totéž. Za teroristu bychom mohli označit takového extremistu, který používá pro dosažení svého cíle násilí či jeho hrozbu.¹² Teroristé nejčastěji k dosažení cílů využívají výše zmíněné násilí a jeho hrozbu, vydírání, vytváření strachu a výhrůžky. Typickými příklady jsou bombové útoky, únosy a atentáty.¹³

¹⁰ DOKUMENTY - TERORISMUS: Definice pojmu terorismus. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

¹¹ Terrorism Against Democracy: Based in Part on Stansfield Turner's University of Maryland Course, "Terrorism & Democracy": Chapter 1: What Is Terrorism?. JSTOR [online]. Center for International & Security Studies, U. Maryland, 1. září 2017. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep05041.5>

¹² DANICS, Štefan. Extremismus hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X

¹³ CHMELÍK, Jan. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7

1.4 Fundamentalismus

Pojem vychází z latinského slova fundamentum = základ. Jak tedy slovo napovídá, jedná se o jakousi snahu navrátit se k základům, kořenům dané ideologie. Prosazuje neměnnost dogmat a zakazuje jejich novou interpretaci. Fundamentalismus bývá zpravidla spojován s náboženstvím, kdy jeho stoupeni trvají na doslovném dodržování původních textů. Nicméně fundamentalisty lze najít i v rámci politických ideologií.¹⁴

Pro fundamentalisty je typické nepřátelství vůči okolí a často i úplná izolace. Sdružují se do skupin, či hnutí a jejich cílem je mravní obnova společnosti. Té se snaží docílit různými prostředky. Může se jednat například o jakousi demokratickou cestu čili snažení se trpělivě hlásat svoje názory a postupně se infiltrovat do režimních struktur, nebo naopak pomocí radikálních akcí, jako jsou teroristické útoky, s cílem destabilizovat režim. Třetí cestou je pak odchod do ústraní a izolace od společnosti.¹⁵

Projevy fundamentalismu můžeme najít i u jiných náboženství než u islámu, nicméně definice Luboše Kropáčka se vztahuje přímo k tomuto náboženství: „Fundamentalismus se zakládá na strohém přesvědčení o majetnictví pravdy. Vyznačuje se neústupností, nesnášenlivostí a tvrdostí srdce. Z Koránu si účelově vybírá jen některá témata a symboly. Od morálně-právních úvah, zaměřených silně kriticky zvláště proti západním kulturním vlivům, přechází k tvrdému jednání proti jinak smýšlejícím. Kolísá mezi skutečnou zbožností a radikálními kulturními projevy a tendencí ke zpolitizování. V jeho ideologickém poli se formuje užší proud politického islámu, islamismu, s celospolečenskými cíli ustanovení totalitního islámského řádu. V krajních polohách islamismus sahá k násilí a projevuje se jako

¹⁴ DANICS, Štefan a Ladislava TEJCHMANOVÁ. Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 978-80-7452-122-5.

¹⁵ MENDEL, Miloš. S puškou a Koránem: pojmy a argumenty soudobého islámského fundamentalismu. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. ISBN 80-854-2563-5.

extremismus či terorismus. Z hlediska islámu jde o heretické vybočení a novodobé, násilně orientované sektářství.“¹⁶

1.5 Džihádismus

Slovo Džihád pochází z arabského slova džahada a znamená o něco usilovat. Džihádisté tedy usilují o šíření muslimské víry do celého světa. Ne vždy se jedná o násilnou formu. Muslimové mají čtyři metody, jak džihád šířit:

- 1) Džihád srdcem – boj s vlastními pokušeními a hříchy, prohlubování osobní zbožnosti
- 2) Džihád jazykem – misijní činnost
- 3) Džihád rukou – charitativní činnost
- 4) Džihád mečem – útok a obrana proti nepříteli pomocí násilí

Korán dále rozlišuje 2 formy džihádu – velký a malý. Velký džihád je boj člověka se sebou samým, odolávání pokušením a prohlubování své vlastní víry. Malý džihád jsou pak ostatní formy šíření islámu.¹⁷

Muslimský extremistu Sajjid Qutb definoval pojem džihád takto: „Džihád je neustálé upevňování islámu, míru, dobra a spravedlnosti. Je lhostejné, jaké prostředky se k tomu použijí.“¹⁸

Kvůli různým výkladům Koránu je i pojem džihád chápán muslimy různě a je předmětem mnoha sporů. Zatímco extremistické skupiny džihád mnohdy považují za jakýsi „šestý pilíř“ islámu, ostatní ho chápou jako cestu k rozvoji svojí víry a společnosti. Džihád jako takový není tedy jen o teroristických útocích, jak by se mohlo zdát, naopak ve většině případů je i o pomoci ostatním a osobním rozvoji. Pochopení tohoto pojmu nepomáhá ani velmi častý překlad tohoto slova jako Svatá válka, který je naprosto špatný a zkreslující.

¹⁶ 8 KROPÁČEK, Luboš. Islámský fundamentalismus. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7

¹⁷ BAHBOUH, Charif, Jiří FLEISSIG a Roman RACZYŃSKI. Encyklopedie islámu. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, 2008. ISBN 978-80-86149-48-6.

¹⁸ MENDEL, Miloš. Džihád: Islámské koncepce šíření víry. Brno: Atlantis, 1997. ISBN 80-7108-151-5

1.6 Islamismus

Islamismus můžeme použít jako synonymum pro islámský aktivismus, politický islám a někdy také islámský fundamentalismus. V tomto smyslu můžeme nalézt mnoho proudů islamismu, ale všechny mají společný islám jako základní zdroj politického a právního myšlení a snaží se o návrat ke kořenům islámu. Velmi časté je také využívání různých tezí a úryvků z Koránu k dosažení politických cílů.¹⁹ Dle Luboše Kropáčka je islamismus soubor intenzivních projevů islámu ve veřejném prostoru. Bývá také často spojován s fundamentalismem v tom, že islamisté politizují názory fundamentalistů.²⁰

Počátky moderního islamismu můžeme vysledovat pravděpodobně do období po rozpadu Osmanské říše a zrušením chalífátu v roce 1924 a následnému založení hnutí Muslimské bratrstvo v roce 1928. Z důvodu absence jediného vůdce se islámská komunita roztříštila, což vedlo k vzniku mnoha proudů islamismu.

1.7 Wahhábismus, salafismus

Wahhábismus je hnutí založené Muhammadem ibn Abd al-Wahhábem. Toto hnutí má za cíl návrat ke kořenům islámu a jeho očistu od modlářství a neislámských praktik. Z tohoto učení poté vychází modernější hnutí – salafismus.²¹

Podle základní myšlenky těchto hnutí, se v průběhu času muslimové odchýlili od pravého islámu a je potřeba se navrátit k jeho původní formě, k učení proroka Mohammeda a jeho tří přímých následovníků (as-salaf). Pro salafisty je důležitý výklad božích příkazů, neboť ty by měly být jednoznačné, nikoliv

¹⁹ UNDERSTANDING ISLAMISM: I. ISLAM, ISLAMISM AND ISLAMIC ACTIVISM. JSTOR [online]. 2.3. 2005. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep43606.4>

²⁰ KROPÁČEK, Luboš. Islámský fundamentalismus. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7

²¹ ALLEN, Charles. God's terrorists: the Wahhabi Cult and the hidden roots of modern Jihad [online]. United Kingdom: Da Capo Press, 2007. ISBN 978-0-306-81570-6. Dostupné z: <https://3lib.net/book/5709953/5d5258>

subjektivně vykládané. V poslední době je salafismus, kvůli jeho často extremistickým názorům, spojován především s různými teroristickými skupinami.

22

Salafismus taktéž není jednotné hnutí a dalo by se rozdělit do tří kategorií: puristický salafismus, politický salafismus a džihádistický salafismus. Puristický klade důraz na asketický a duchovní způsob života. Politický Salafismus je zaměřen na snahu získat vliv ve světě prostřednictvím politiky. Političtí salafisté berou aktivní účast ve světové politice jako povinnost a často se obrací na lidi i mimo muslimský svět. Džihádistický salafismus se naopak svou myšlenku snaží šířit do světa za pomoci násilí.²³

²² INDONESIA BACKGROUNDER: WHY SALAFISM AND TERRORISM MOSTLY DON'T MIX: II. WHAT IS SALAFISM?. JSTOR [online]. 13. září 2004. Dostupné z:

<https://www.jstor.org/stable/resrep45573.5>

²³ WELTEN, Liselotte a Tahir ABBAS. Critical Perspectives on Salafism in the Netherlands: Introduction. JSTOR [online]. 1. dubna 2021. Dostupné z:

<https://www.jstor.org/stable/resrep31914.4>

2 Islámský extremismus

Islámský extremismus je globální problém. Ani mezi muslimy není pohled na extremisty ujednocen a dochází mezi nimi často k mnoha sporům. Mezi časté příčiny sporů patří vykládání slov z Koránu. Za takto sporný verš bychom mohli označit i tento: Zabíjejte je všude, kde je dostihnete, a vyžeňte je z míst, odkud oni vás vyhnali, vždyť svádění od víry je horší než zabití. Avšak nebojujte s nimi poblíže Mešity posvátné, dokud oni s vámi zde nezačnou bojovat. Jestliže však vás tam napadnou, zabte je - taková je odměna nevěřících!²⁴Tato slova jsou extremisty často zneužívána k ospravedlnění teroristických útoků a jiných násilných akcí. Abychom však lépe pochopili islámský extremismus je potřeba se na tento pojem podívat v širším měřítku.

Ačkoliv je islámský extremismus pojem, jenž se začal v celosvětovém měřítku používat teprve nedávno, jeho kořeny sahají mnohem dále do minulosti. Islám vznikl v 7. století na arabském poloostrově. Klíčovou postavou, která stojí za jeho vznikem, byl prorok Mohamed. Tento obchodník začal své náboženské myšlenky šířit v Mekce, ačkoliv tím získal mnoho podporovatelů, byl nakonec kvůli kritice vládnoucího klanu Kurajšovců donucen město opustit a vydat se do Mediny. Stalo se tak 16. července 622 a toto datum, označováno také jako Hidžra, se tak stalo počátkem islámského letopočtu.

Po přesunu Mohameda do Mediny se rozpoutala také jeho válka proti mekkánským karavanám. Na svou stranu díky tomu získával mnoho spojenců a jeho obliba rychle rostla. V této době se tak poprvé začal objevovat pojem džihád v dnešním významu. Po bitvě u Badru v roce 624 se Mohamed stal uznávanou autoritou a vůdcem islámu. 11. ledna 630 pak Mohamed, se svojí armádou, obsadil prakticky bez boje Mekku, čímž donutil klan Kurajšovců konvertovat k islámu, následně vstoupil do posvátné svatyně Kaaba, ze které odstranil všechny pohanské sošky. Tím symbolicky zakončil válku.²⁵

²⁴ Korán v češtině. Korán o islámu [online]. Dostupné z: <https://www.koranoislamu.cz/sura/9/>

²⁵ KARLÍK, Tomáš. Den, kdy se zrodil džihád. Před 1390 lety dobyl Mohamed Mekku. Ct24 [online]. 11.1. 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/3026516-den-kdy-se-zrodil-dzihad-pred-1390-lety-dobyl-mohamed-mekku>

Brzy poté, za vlády čtvrtého chalífy Alí ibn Abí Tálíba, nastala mezi muslimy rozepře v otázce nástupnictví. Šíité věřili, že vůdcem muslimů by se měl stát pouze člen rodiny proroka Mohameda. Na druhé straně sunnitě tvrdili, že by se jím měl stát člověk zvolený muži z klanu Kurajšovců. Třetí stranou pak byla charidža, jejíž členové věřili, že vůdcem má být ten nejzbožnější bez ohledu na původ.²⁶ Do dnešní doby si udrželi největší podporu sunnitě – okolo 90 %, poté šíité – asi 10 %. Hnutí charidža nebylo příliš populární, a i dnes se mezi jeho přívržence počítá jen minimum lidí.²⁷

2.1 Ahmed ibn Tajmija

Velký vliv na vznik islámského extremismu měl sunnitský učenec Ahmed ibn Tajmija. Narodil se v tureckém Harránu 22. ledna 1263 do rodiny vyznávající striktní výklad Koránu. V sedmi letech byl však donucen město opustit a před postupující mongolskou invazí utéci do Damašku. Zde, nejprve pod vedením otce a poté dalších učenců, začal studovat islámská učení. Ve škole nad všemi vynikal a v pouhých 21 letech měl svou první přednášku v místní madrase. V následujících letech pokračoval ve vyučování Koránu na místních školách a v mešitách. Kromě perfektní znalosti Koránu vynikal Tajmija i na poli práva, filosofie a teologie. Kvůli svým odvážným, a často extremistickým, názorům stanul během svého života mnohokrát před soudem, dvakrát byl vyhoštěn z města a několikrát byl odsouzen k vězení, kde strávil celkem okolo šesti let. Na přelomu století se ibn Tajmija účastnil také několika bitev a jednání s Mongoly. Po těchto událostech se navrátil do Damašku, kde pokračoval ve svém učení. Po zveřejnění jednoho ze svých spisů byl však z města vykázán a byl donucen odejít do Káhiry. Zde působil prakticky až do roku 1313, kdy se rozhodl vrátit do Damašku. Umřel ve vězení, 26. září 1328.²⁸

²⁶ HELENA, Pavlincová a Horyna BŘETISLAV. *Judaismus, křesťanství, islám*. 2. vydání. Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.

²⁷ Sunnis and Shia in the Middle East. BBC NEWS [online]. 19. prosince 2013. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-25434060>

²⁸ SHARIF EL-TOBGUI, Carl. Ibn Taymiyya on Reason and Revelation: A Study of Dar' ta' āruḍ al-'aql wa-l-naql: CHAPTER 2 Ibn Taymiyya: Life, Times, and Intellectual Profile [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv2gjwv76.8>

Sunnité rozlišují čtyři základní právní školy (mazhaby), které jsou pojmenovány podle svých zakladatelů: Hanífovská, Šáfíjovská, Malikovská a Hanbalovská škola. Každá škola měla svůj vlastní výklad muslimského práva šaría a zákonů. Školy měly také vlastní pohled na vedení džihádu a jeho vyhlášení. Rozkol mezi těmito školami byl částečně vyřešen dosažením konsensu, což se označuje pojmem taqlid. V praxi to znamenalo, že případné neshody budou řešeny vyučenými muži, představiteli některé ze čtyř škol.²⁹

Ibn Tajmija ve svých myšlenkách prosazoval především jedinstvo Boha (Tawhid) a vycházel především z učení Hanbalovské školy, jejíž byl členem. V právu prosazoval idžtihád namísto taqlidu, tedy vlastní výklad práva za pomoci Koránu i Sunny. Dále prosazoval návrat ke kořenům islámu a prorokova učení. Zároveň proslul svou doslovnou interpretací Koránu včetně povinnosti muslimů šířit jejich víru, kterou považoval za velmi důležitou. Dodnes má jeho učení velký vliv na muslimský svět, díla ibn Tajmiji pak posloužila jako základ salafismu a wahhábismu, a přestože od jeho smrti uplynulo již téměř 700 let, lidé se stále jeho myšlenkami řídí.³⁰

2.2 Muhammad ibn Abd al-Wahháb

Muhammad ibn Abd al-Wahháb je znám jako zakladatel wahhábismu, konzervativní interpretace islámu, která měla významný dopad na náboženskou a politickou situaci v celém muslimském světě i mimo něj. Narodil se v roce 1703 ve městě Uyayna v dnešní Saudské Arábii do rodiny místního soudce a učenice. Od dětství byl vyučován svým otcem, vzdělával se v muslimském právu a věrouce podle hanbalské školy. Ve věku dvaceti let se rozhodl z rodného města odejít. Nejprve podnikl posvátnou cestu do Mekky a poté se rozhodl pokračovat ve svých studiích v Medině. Zde se seznámil s učením jménem Mohammad Hayya Al-Sindhi, pod jehož vedením pokračoval ve vzdělání a jehož názory na něj měly

²⁹ 9 ALLEN, Charles. God's terrorists: the Wahhabi Cult and the hidden roots of modern Jihad [online]. United Kingdom: Da Capo Press, 2007. ISBN 978-0-306-81570-6. Dostupné z: <https://3lib.net/book/5709953/5d5258>

³⁰ MENDEL, Miloš. S puškou a Koránem: Pojmy a argumenty soudobého islámského fundamentalismu. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. ISBN 80-85425-63-5

velký vliv. Kvůli svým názorům byl však donucen z města odejít a usadit se ve městě Basra v jižním Iráku. Zde strávil 4 roky, poté přesídlil do Bagdádu, kde se oženil, a následně se vrátil zpět do svého rodného města.³¹

Po svém návratu domů dopsal svou knihu Kitāb al-Tawḥīd (Kniha o jedinství boha), která je dodnes považována za základní kámen wahhábismu. Al-Wahháb pokračoval v šíření svého učení a získával na popularitě mezi lidmi. Kvůli jeho extremistickým názorům byl však donucen ve čtyřicátých letech 18. století město Uyayna opustit. Na pozvání Muhammada ibn Saud Al Muqrina se usadil ve městě Diriyah, jemuž ibn Saud vládl. Toto spojení mezi náboženskou ideologií a politickou mocí umožnilo wahhábismu rozšířit svůj vliv a kontrolu nad většími územími. Al-Wahháb pokračoval v šíření svého učení jak pomocí přednášek, tak za pomoci síly, kterou získal spojenectvím s ibn Saudem až do roku 1776, kdy se rozhodl zanechat veřejného života a pokračoval pouze ve vyučování věrouky. V červnu roku 1792 Muhammad ibn Abd al-Wahháb podlehl nemoci a zemřel.³²

Ibn Abd al-Wahhabovy nauky zdůrazňovaly koncept Tawhidu, absolutní jednotu a jedinečnost Boha, a silně odmítal to, co považoval za polyteismus a inovace v náboženských praktikách. Věřil, že mnohé praktiky, které se staly běžnými v islámském světě, jako například uctívání svatých a návštěvy hrobů, jsou v rozporu s monoteistickými principy islámu. Dále považoval za základní povinnost každého muslima šířit muslimskou víru (džihád) a to jak slovem, tak i silou. Hlavními knihami wahhábismu je kromě Koránu a Sunny také kniha Kitāb al-Tawḥīd (Kniha o jedinství boha) a Kitāb al-Džihád (Kniha boje). V těchto dvou knihách napsaných přímo al-Wahhábem jsou uvedeny základy jeho učení.³³

Ideologie wahhábismu přetrvala v muslimské světě dodnes. Stala se velmi uznávanou na Arabském poloostrově a jako hlavní ideologie saudského režimu se stala klíčovou při vzniku Saudské Arábie. Společně s islámským právem šaría je zde součástí každodenního života. Zatímco někteří hnutí vnímají jako návrat k

³¹ HUSAYN IBRAHIMI, Muhammad. A New Analysis of Wahhabi Doctrines [online]. ABWA Publishing and Printing Center. Dostupné z: <https://www.al-islam.org/new-analysis-wahhabi-doctrines-muhammad-husayn-ibrahimi>

³² AL-'UTHAYMIN, Abd Allah Salih. Muhammad Ibn 'Abd Al-Wahhab: The Man and His Works. Bloomsbury Academic, 2009. ISBN 9781845117917.

³³ ALLEN, Charles. God's terrorists: the Wahhabi Cult and the hidden roots of modern Jihad [online]. United Kingdom: Da Capo Press, 2007 [cit. 2022-02-04]. ISBN 978-0-306-81570-6.

původním naukám islámu, jiní ho kritizují za jeho přísný a často nekompromisní postoj k náboženským praktikám a za jeho vliv na otázky jako jsou práva žen, náboženská svoboda a kulturní projevy.³⁴

2.3 Deobandská škola

Deobandská škola je významnou islámskou teologickou a vzdělávací institucí nacházející se ve městě Deoband v Indii. Byla založena v roce 1866 islámskými učenici Maulanou Muhammadem Qasimem Nanautavim (1832–1880) a Maulanou Rasheedem Ahmadem Gangohim (1826–1905). Tato škola má hluboké kořeny v tradičním sunnitském islámu a důraz klade na učení Koránu a Sunny.³⁵ Deobandská škola se zaměřuje na náboženské vzdělání a teologii a zdůrazňuje konzervativní a ortodoxní interpretaci islámu. Její učení klade důraz na tradice a její studenti se řídí původními výklady Koránu a odmítají moderní náboženské myšlení. Deobandská interpretace Koránu říká, že muslim má být loajální nejprve k náboženství a potom k zemi, ve které žije, a jejich povinností je také jít do jakékoliv země s úmyslem džihádu.

Deobandská škola měla značný vliv na islámskou teologii a vzdělávání v jižní Asii a v dalších regionech s muslimskou populací. Její vliv lze vidět nejen v náboženské sféře, ale i ve společenských a politických aspektech mnoha komunit. V samotném Deobandu rozlišujeme dva proudy. První z nich, Tabligh Džamát, je apolitické misijní hnutí, pracující na mezinárodní obrodě islámu. Druhá větev je politická, značně radikální, ovlivněná wahhábismem.³⁶

Po založení školy v roce 1866 se její učení stávalo čím dál více populárním a postupem času se z Indie rozšířilo do dalších zemí jako Čína, Indie, Malajsie a dalších, kde bývalí studenti zakládali další madrasy (islámská náboženská škola) a šířili deobandské učení dále. Počátky školy byly velmi skromné, ale její

³⁴ MENDEL, Miloš. S puškou a Koránem: Pojmy a argumenty soudobého islámského fundamentalismu. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. ISBN 80-85425-63-5

³⁵ PURI, Luv. The Past and Future of Deobandi Islam. CTC Sentinel [online]. 2009. ISSN 2334-3745. Dostupné z: <https://ctc.usma.edu/the-past-and-future-ofdeobandi-islam/>

³⁶ KRYLOVÁ, Irma. Podoba a dilemata pákistánské imigrace ve Velké Británii. 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.

narůstající popularita, zejména také díky její dostupnosti i pro chudé obyvatele, zapříčinila, že dnes najdeme části této školy po celém světě.

V posledních desetiletích obliba školy upadá kvůli obavám z radikalizace studentů, což potvrzuje také fakt, že řada z přívrženců teroristických organizací, včetně několika vůdců hnutí Talibán, studovalo na této škole. Na konferenci v roce 2008 však hlavní představitelé této školy islámský extremismus odsoudili a uvedli: „islám vede své příznivce k rovnoprávnosti, milosrdenství, toleranci a spravedlivosti. Odsuzuje všechny druhy útlaku, násilí a terorismu.“³⁷

2.4 Sajjid Qutb

Sajjid Qutb se narodil 9. října 1906 v Egyptě v obci Musha do rodiny bohatého statkáře a hluboce věřícího muslima. Od mala byl vychováván podle islámských tradic a hodnot. Byl velmi dobrým žákem a už v 10 letech uměl nazpaměť celý Korán. Svá studijní léta završil získáním bakalářského titulu na univerzitě v Káhiře v roce 1933. Po ukončení studií působil nějaký čas jako učitel a následně získal místo na egyptském Ministerstvu školství. V této době působil také jako spisovatel. V letech 1948 – 1950 se Qutb pohyboval ve Spojených státech amerických, aby zde studoval místní kulturu a učební metody. Zde působil mimo jiné na Stanfordské univerzitě a procestoval značnou část země.

Již před odjezdem do USA byl Qutb vůči Západu značně kritický a pobyt v zahraničí ho v jeho názorech ještě více utvrdil. Po návratu do Egypta vydal článek s názvem: Amerika, kterou jsem viděl, jenž byl značně kritický k stylu západního života. V článku kritizoval mimo jiné americký materialismus, rasismus, násilí ve společnosti (zejména kritizoval zápasy v boxu), podporu Izraele a další.³⁸

Ještě před svou cestou do Spojených států se začal Qutb zajímat o učení hnutí Muslimských bratří. To však bylo v roce 1949 egyptskou vládou postaveno mimo zákon a jeho členové začali být perzekuováni. V roce 1952 přišel převrat a

³⁷ PURI, Luv. The Past and Future of Deobandi Islam. CTC Sentinel [online]. 2009. ISSN 2334-3745. Dostupné z: <https://ctc.usma.edu/the-past-and-future-ofdeobandi-islam/>

³⁸ SHEPARD, William E. Sayyid Qutb (1906—1966). Internet Encyclopedia of Philosophy [online]. University of Canterbury. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20210529162620/https://iep.utm.edu/qutb/#H12>

členové Bratrstva se tak vrátili zpět do společnosti a začali spolupracovat s novou vládní stranou. Qutb se díky svým názorům rychle dostal mezi nejvýznamnější členy Muslimského bratrstva a díky svým článkům a knihám uznávaným intelektuálním vůdcem. Tato spolupráce však neměla dlouhého trvání, neboť Muslimské bratrstvo začalo kritizovat nově vzniklou vládu a po pokusu o atentát na jejího představitele v roce 1954 byli jeho členové označeni za pachatele a 6 z nich bylo popraveno, několik dalších zatčeno. Samotné Bratrstvo pak bylo opět zakázáno.

Sajjid Qutb byl mezi zatčenými a byl odsouzen na 15 let vězení³⁹. Ačkoliv byli vězni zavřeni v hrozných podmínkách, Qutb za mřížemi napsal dvě knihy, které se staly velmi významné pro jeho následovníky - Qur'án fí zilál al-qur'án (Ve stínu Koránu) a Ma'álim fí t-tariq (Milníky). V těchto svých dílech shrnuje veškeré své myšlenky a učení a mnoho muslimů se jimi řídí dodnes. ⁴⁰V roce 1964 je propuštěn na svobodu, to však nemá dlouhého trvání a Qutb je znovu zatčen a odsouzen za spiknutí proti státu k trestu smrti. Je popraven 29. srpna 1966. Za svými názory si stál až do své smrti a také díky tomuto důvodu je na něj mnoha muslimy nahlíženo jako na mučedníka.

Učení Sajjida Qutba je společně s wahhábismem základním pilířem islámského extremismu. Základem jeho myšlenek je boj proti sekularismu, který reprezentuje demokracie, stejně tak antisemitismus. Většina dnešních islámských teroristických organizací tato učení přijala za své.⁴¹

2.5 Muslimské bratrstvo

Muslimské bratrstvo je islámské hnutí založené roku 1928 Hassanem al-Bannou (1906-1949). Hnutí je velmi aktivní v politické sféře mnoha zemí, avšak v několika z nich bylo postaveno mimo zákon a označeno jako teroristické. Víra

³⁹ TOTH, James. Sayyid Qutb: The Life and Legacy of a Radical Islamic Intellectual. ISBN 9780199790883.

⁴⁰ QUTB, Sajjid. Milestones [online]. Islamic Book Service. ISBN 817231244X. Dostupné také z: <https://web.archive.org/web/20200815041345/https://holybooks.com/milestones-by-syed-qutb-shaheed/>

⁴¹ SHEPARD, William E. Sayyid Qutb (1906—1966). Internet Encyclopedia of Philosophy [online]. University of Canterbury. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20210529162620/https://iep.utm.edu/qutb/#H12>

Bratrstva je opřena o původní výklad Koránu a silně se inspiruje salafismem. Jeho členové usilují o nastolení chalifátu a vyznává muslimské právo šaría.

Hassan al-Banna založil hnutí Muslimských bratří v roce 1928 ve městě Ismailia. Podle něj ztratili muslimové svou víru kvůli přijímání západního stylu života a oddálili se tak svému bohu a je tedy zapotřebí vrátit se k původnímu způsobu života. Takovéto myšlení je typické pro islámský fundamentalismus. Hnutí získávalo čím dál více na popularitě a zpočátku fungovalo převážně z darů. Zaměřovalo se především na charitativní činnost jako stavění nemocnic a pomáhání chudým. To se změnilo před vypuknutím druhé světové války, kdy se členové Bratrstva začali postupně radikalizovat a pronikat do politiky.

Muslimské bratrstvo pokračovalo po druhé světové válce ve své politické aktivitě. Pravděpodobně i z tohoto důvodu byl jeho vůdce Hassan al-Banna 12. února 1949 před svým domem zastřelen. Novým představitelem Bratrstva se tak stal Hasan Hudajbi. Aktivity Bratrstva se čím dál více vymezovaly proti současné britské vládě a projevovaly se mimo jiné také bombovými útoky proti britským vojákům, umístěným na území Egypta.

V roce 1952 však nastal v Egyptě převrat a nová vláda postavila Muslimské bratrstvo mimo zákon. Po nezdařeném atentátu na vůdce nové vládnoucí strany Gamala Abdela Nasera, ze kterého bylo obviněno právě Bratrstvo, bylo mnoho jeho členů pozatýkáno a popraveno. V průběhu následujících let přežívali Muslimští bratři v ilegalitě a postupem času se mnohem více radikalizovali. 28. srpna 1970 však Naser umírá a místo něj nastupuje mnohem tolerantnější Anvar as-Sadat, který Bratrstvo opět zlegalizuje, a to se tak začne opět aktivně zapojovat do veřejného života. Tato tolerance Bratrstva však neměla dlouhého trvání, neboť poté co Egypt oficiálně uznal Izrael jako stát, se jeho členové začali proti současné vládě mnohem více vymezovat. To vyústilo 6. října 1981 v atentát na Anvara as-Sadata, při kterém byl zabit. Za atentátem stála organizace al-Džihád. Na jeho místo nastoupil Hosni Mubarak. Ten vedl s Muslimským bratrstvem dialogy, avšak veškeré extremistické projevy potlačoval.⁴²

⁴² AFZAL UPAL, Muhammad a Carole M. CUSACK. Handbook of Islamic Sects and Movements: CHAPTER 3 The Muslim Brotherhood. JSTOR [online]. 2023, 3. srpna 2023. Dostupné z:

Postupem času se tedy Bratrstvo začalo mnohem více angažovat v národní politice. Například v parlamentních volbách v roce 2005 získali jeho členové 20 % křesel v egyptském parlamentu, což z nich učinilo nejsilnější opoziční stranu. To však vedlo k další vlně zatýkání ze strany Mubarakovy vlády, na protest proti tomuto jednání se Bratrstvo rozhodlo další volby bojkotovat. V roce 2011 Bratrstvo podpořilo protest proti tehdejší vládě, což vyústilo v nové volby. Pro nastávající volby byla členy hnutí založena nová strana Svoboda a Spravedlnost, která okamžitě slavila úspěch, když získala 47 % křesel v nově vzniklém parlamentu. V červnu 2012 byl pak Mohamed Morsi, jeden z předních členů hnutí, zvolen prezidentem.

Morsiho vláda však neměla dlouhého trvání, neboť se proti jeho administrativě rozběhlo mnoho protestů, což vyústilo ve vojenský převrat, při kterém byl armádou 3. července 2013 zatčen a sesazen. Toto jednání mělo za následek veliké nepokoje po celém Egyptě. Zatímco opozice byla s novými událostmi spokojena, podpůrci Muslimského bratrstva zahájili protesty proti odstranění demokraticky zvoleného prezidenta. Tyto protesty skončily několika mrtvými. Nově vzniklá vláda opět Bratrstvo zakázala a mnoho jeho členů pozatýkala a stovky popravila.⁴³

V současnosti je Muslimské bratrstvo v Egyptě ilegální a jeho členové jsou zatýkáni a perzekuováni, avšak vliv tohoto hnutí sahá i za hranice Egypta. V některých zemích je stejně jako v Egyptě zakázáno, ale v jiných (např. Saudská Arábie, Jordánsko, Irák, Irán, ...) jsou jeho členové legitimní součástí politického systému. Hnutí je aktivní také v Evropě, kde má však kvůli malé podpoře těžkou pozici.⁴⁴

https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1v7zbv8.8?searchText=&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dmuslim%2Bbrotherhood&ab_segments=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&searchKey=&refreqid=fastly-default%3A25adc7615d6850b3d8c1e2e3fd7ddc08&seq=10

⁴³ ZEIDAN, Adam. Muslim Brotherhood. Britannica [online]. 2023, 3. srpna 2023. Dostupné z:

<https://www.britannica.com/topic/Muslim-Brotherhood>

⁴⁴ CULLINANE, Susannah. What is the Muslim Brotherhood? CNN [online]. 2023, 3. srpna 2023.

Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/07/03/world/africa/egypt-muslim-brotherhood-explainer/index.html>

2.6 Arabsko-izraelský konflikt

Vzestup islámského extremismu nastal zejména po konci druhé světové války. Za jeho vzrůstající popularitou stojí několik různých faktorů. Jako jednu z hlavních příčin můžeme uvést snahu uvést do praxe sekularismus u národů Blízkého východu. V zemích Evropy se jedná o běžnou praxi, která se však u spousty muslimů netěší veliké oblibě. V muslimských zemích je snaha o zavedení sekularismu vnímána především jako nátlak Západu. Z tohoto důvodu snaha o jeho zavedení není příliš úspěšná, a naopak dává důvod k vytvoření mnoha radikálních skupin a organizací.⁴⁵

Dalším vážným důvodem, kvůli kterému dnes čelíme nárůstu islámského extremismu je geopolitická situace na Blízkém východě. Po skončení druhé světové války se začaly vést zdlouhavé spory o rozdělení Palestiny mezi příslušníky židovského národa a Araby. Neshody mezi příslušníky těchto dvou národů vedly až k tzv. první arabsko-izraelské válce. Po uzavření příměří v roce 1949 byly státu Izrael přiznány nové hranice a země byla přijata do OSN. Vznik nového státu provázela obrovská migrační vlna. Arabové žijící na území židovského státu zemi hromadně opouštěli a hledali azyl v okolních arabských zemích, kde byli nuceni žít ve veliké bídě. Naopak do Izraele začali proudit zástupy židů nejen z okolních zemí, ale i z celého světa. Ti se postupně začlenili do nové společnosti a dnes jejich potomci tvoří většinu současných obyvatel tohoto státu.

Arabské státy však Izrael stále považovaly za nelegitimní, což vedlo až k vytvoření Organizace pro osvobození Palestiny v roce 1964. Ta si stanovila za cíl zničit stát Izrael. Vojska Egypta, Jordánska a Sýrie se shromáždila u hranic židovského státu, což mělo za následek počátek konfliktu známého jako Šestidenní válka (5. – 10. června 1967). Výsledek války přinesl Izraeli zisk nových území a znamenal pro stát veliké vítězství. Pro ostatní státy naopak prohra ve válce znamenala ekonomické problémy a ztrátu důvěry lidu k vládě.⁴⁶

⁴⁵ FINGERLAND, Jan. Západ na Blízkém východě zklamal, jeho model zde nefunguje [online]. Praha: Echo24.cz, 2015. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iR4YP/zapad-nablizkem-vychode-zklamal-jeho-model-zde-nefunguje>

⁴⁶ TERNER, Erich. Dějiny státu Izrael. 1991. ISBN 80-901092-0-9.

Další velkým střetem mezi Izraelem a arabskými národy byla Jomkipurská válka (6. října – 26. října 1973), která dostala název podle židovského svátku Jom kipur, který se slavil v den vypuknutí války. Armáda Izraele dokázala odvrátit útoky arabských vojsk, avšak za cenu velkých ztrát. Výsledek války sice znamenal ubránění státu, ale Izrael se poté musel vzdát své přítomnosti na Sinajském poloostrově⁴⁷.

V roce 1987 vypukla tzv. první intifáda, arabské povstání proti izraelské přítomnosti v Pásmu Gazy a území západně od Jordánu. Dne 29.9. 2000 začalo další povstání palestinských Arabů, tzv. druhá intifáda (více v kapitole věnující se hnutí Hamás).

V současné době Izrael stále čelí hrozbám ze strany extremistických islámských organizací. Trvale pokračuje ostřelování izraelského území raketami vystřelenými z Pásmu Gazy, proti kterému byl Izrael donucen sestavit systém raketové obrany zvaný Železná kopule. Stále také pokračuje hluboce zakořeněný antisemitismus v mnoha muslimských komunitách.⁴⁸

⁴⁷ SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. 1999. ISBN 80-902484-4-6.

⁴⁸ ČEJKA, Marek. Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu. Books & Pipes Publishing, 2022. ISBN 978-80-7485-254-1.

3 Islámské extremistické organizace

V dnešním světě se vyskytuje mnoho islámských extremistických organizací, proto není možné popsat v jedné práci všechny, proto jsem vybral alespoň pár těch nejznámějších, u kterých popíši stručně okolnosti jejich vzniku a jejich historii. Tyto organizace představují obrovské bezpečnostní riziko napříč celým světem, proto je velice důležité je i nadále zkoumat a sledovat, abychom jim lépe porozuměli a mohli se jejich útokům lépe bránit.

Islámské extremistické organizace jsou často také označovány jako teroristické, ačkoliv to nemusí být vždy pravda, u níže popsaných to však platí. Jednotlivé skupiny mají různě dostupné prostředky a jsou také jinak veliké a organizované. Jejich cíle jsou však většinou podobné a shodují se i v metodách, jak oněch cílů dosáhnout. Typické je pro ně použití násilí či hrozby násilí. Nejčastěji páchanými nelegálními akcemi jsou pak únosy, atentáty či bombové útoky. Tato kapitola je zaměřena na šest nejznámějších islámských extremistických organizací – Al-Káida, ISIS, Boko Haram, Hizballáh, Hamás a Tálibán. Tyto skupiny se také řadí mezi nejaktivnější a nejrozšířenější, tudíž představují největší hrozbu pro společnost.

3.1 Tálibán

Ačkoliv Talibán jako takový vznikl až v roce 1994, jeho počátky můžeme vysledovat až k mudžahedínským bojovníkům, kteří v letech 1969-1989 válčili se Sovětským svazem v Afghánistánu. V té době byli, zejména finančně, podporováni americkou CIA, což se dnes stalo jedním z velmi kritizovaných rozhodnutí. Roku 1994 pak Mullah Mohammad Omar, který čerstvě dostudoval, zformoval skupinu podobně smýšlejících studentů a založil tak organizaci Talibán. Jejich společným cílem bylo nastolení práva šaría v Afghánistánu a očištění státu od zločinců, kteří se zde po odchodu sovětských vojsk usadili. Během pár měsíců

hnutí několikanásobně narostlo, a i díky finanční a vojenské podpoře z Pákistánu se začalo rozrůstat po celém Afghánistánu.⁴⁹

V listopadu 1994 Talibán obsadil město Kandahár a rychle získával na popularitě, především tím, že zajišťoval bezpečnost na svých územích a úspěšně odstraňoval korupci, která byla do té doby v Afghánistánu velkým problémem. V roce 1996 pak Talibán získal kontrolu na Kábulem a vyhlásil tak nový stát – Islámský emirát Afghánistán. Kvůli svému striktnímu dodržování práva Šaría se nově vzniklý stát stal terčem kritiky ze strany mnoha zemí. Dalším velkým problémem byl příchod Al-Káidy do Afghánistánu v roce 1996. Přestože obě organizace měli odlišné názory na spoustu věcí, Talibán poskytl bin Ládinovi a jeho organizaci útočiště na svém území.

Po bombových útocích na ambasády v Keni a Tanzanii a následné snaze o vydání bin Ládira od Talibánu, uvalilo OSN na Talibán tvrdé sankce. Po útocích z 11. září následovala americká invaze do Afghánistánu, což vedlo k rychlému pádu vlády Talibánu. Omar byl donucen prchnout do Pákistánu, kde začal formovat odboj proti americké okupaci. V následujících letech byla v Afghánistánu zvolena nová vláda, bez členů Talibánu, v čele s prezidentem Hamidem Karzaiem. Americké letecké útoky na základny Talibánu pak donutily jeho členy přejít spíše do defenzivní role.

Po začátku války v Iráku, kdy se pozornost USA přesunula spíše tam, přešel Talibán opět do útoku, tentokrát s velkým využitím sebevražedných útočníků. To však mělo za následek opětovné navýšení amerických sil na území. V lednu 2012 se v Kataru sešli obě strany konfliktu, aby se pokusily vyjednat příměří a shodnout se na budoucnosti Afghánistánu. To se bohužel nepovedlo...

V dubnu 2014 Mullah Omar umírá, údajně z důvodu nemoci. Jeho smrt se dlouho tajila a byla oznámena až o několik let později. Na jeho místo nastupuje Mullah Mansoor, který však měl údajně vazby na pakistánskou rozvědku. To se nelíbilo části přívrženců Talibánu, neboť věřili, že pokud mají být vyjednávání s Američany úspěšná, musí se Talibán oprostít od vlivu Pákistánu. Tato část se

⁴⁹ BARTAL, Shaul. Handbook of Islamic Sects and Movements: CHAPTER 15 The Taliban. JSTOR [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1v7zbv8.22>

tedy odtrhla od hlavní větve Talibánu a v čele s Mullah Mohammad Rasool založila vlastní hnutí. Dne 21. května 2016 byl pak Mullah Mansoor zabit při leteckém útoku americkým dronem. Místo vůdce Talibánu zaujal Hibatullah Akhundzada⁵⁰.

V dalších letech následovala spousta pokusů všech zúčastněných stran o ukončení války. Útoky Talibánu navíc přinášely veliké ztráty na straně koaličních sil i místních civilistů. Vše vyvrcholilo podepsáním dohody mezi USA a Talibánem 29. února 2020 v Kataru. USA se zavázalo, že společně s NATO stáhnou veškeré vojáky ze země a Talibán zabrání Al-Káidě v působení na území Afghánistánu a bude dále pokračovat v rozhovorech s místní vládou.⁵¹

Začátkem stahování vojsk NATO ze země začala i ofenziva Talibánu. Do konce srpna 2021, pak Talibán ovládl všechna velká města v zemi a donutil tak prezidenta Ashrafa Ghanu vyhledat útočiště v Saudské Arábii. Zbytek afghánské armády uprchl do Pandžšíru, kde založili odboj.⁵²

3.2 Al-Káida

Počátky vzniku Al-Káidy můžeme vysledovat až do roku 1984, kdy byla Palestincem Abdullahem Azzamem založena organizace Maktab al Khadamat, která dodávala do Afghánistánu peníze, zbraně a bojovníky pro boj se Sovětským svazem. Po Azzamově smrti v roce 1989 se do čela dostal jeho bývalý žák a spolupracovník Usama bin Ládín, který tuto organizaci připojil ke své nově vzniklé Al-Káidě. V roce 1990 se Al-Káida rozrostla do Súdánu. Zde bin Ládín pokračoval v rozšiřování své organizace. V následujících letech navázal kontakty s islámskými extremisty po celé Africe a Asii a založil síť soukromých organizací pro financování teroristických aktivit.⁵³

⁵⁰ The Afghan Taliban. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. červen 2018. Dostupné z: https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/afghan-taliban#highlight_text_8610

⁵¹ Afghan conflict: US and Taliban sign deal to end 18-year war. BBC NEWS [online]. 29. února 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-51689443>

⁵² GRAHAM-HARRISON, Emma. Panjshir stands strong: Afghanistan's last holdout against the Taliban. THE GUARDIAN [online]. 29. února 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2021/aug/18/panjshir-stands-strong-afghanistans-last-holdout-against-the-taliban>

⁵³ BAKKER, Edwin a Leen BOER. The evolution of Al-Qaedaism: Ideology, terrorists, and appeal: 2. Al Qaeda. JSTOR [online]. 1. prosince 2007. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep05450.5>

V průběhu devadesátých let Al-Káida podporovala nebo sama provedla řadu teroristických útoků po celém světě. To však mělo za následek vyvinutí tlaku na súdánskou vládu a bin Ládín tak byl donucen zemi opustit a vrátit se do Afghánistánu. Odtud v roce 1996 vyhlásil válku Spojeným státům americkým. V této době se Al-Káida také spojila s Aymanem al-Zawahirim a jeho organizací snažící se sesadit egyptskou vládu a nastolit zde vlastní.

Pravděpodobně největším úspěchem Al-Káidy jsou útoky z 11. září 2001. Po těchto událostech se Al-Káida dostala na vrchol seznamu nejobávanějších teroristických organizací. Po následné invazi USA do Afghánistánu a neúspěšném pokusu o zabití bin Ládína se mnoho extremistických organizací po celém světě připojilo k Al-Káidě. Ta poté pomáhala financovat a připravovat mnoho dalších útoků těchto skupin.

V květnu 2011 se jednotkám amerického námořnictva konečně podařilo bin Ládína najít a zlikvidovat. Na jeho místo poté nastoupil Ayman al-Zawahiri. V únoru 2014 se od Al-Káidy oddělila buňka operující v Iráku a založila tak Islámský stát. Mezi těmito skupinami pak vypukl konkurenční boj, což mělo za následek rozdělení do mnoha menších extremistických skupin.⁵⁴

Ayman al-Zawahiri byl zabit po náletu dronem 31. července 2022. Jeho nástupce dosud nebyl oficiálně jmenován, ale podle dostupných zpráv by jím mohl být Saif al-Adel, egyptský terorista a blízký spolupracovník bin Ládína, který se mimo jiné podílel na bombových útocích na ambasády v Keni a Tanzanii v roce 1998.⁵⁵

3.3 ISIS

Počátky Islámského státu lze vysledovat až do roku 2000, kdy bylo jordánským teroristou Abu Musabem al-Zarqawim založeno hnutí pod názvem „Organizace pro monoteismus a džihád“, které mělo bojovat proti jordánské vládě. Po řadě neúspěchů se však Zarqawi rozhodl z Jordánska odejít a přidat se na

⁵⁴ Al Qaeda. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. leden 2019. Dostupné z: https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-qaeda#_ftn21

⁵⁵ Jeong, Andrew. Militant in Iran identified as al-Qaeda's probable new chief in U.N. report. The Washington Post [online]. 15. února 2023. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/02/15/al-qaeda-leader-saif-al-adel/>

stranu afghánských válečníků ve válce proti Sovětskému svazu. Zde dlouho nepobyl a po krátkém návratu do Jordánska, kde opět nedosáhl žádného významného úspěchu, se ujal velení výcvikového střediska v Afghánistánu. Podle Zarqawiho měl největší vliv na jeho rozhodnutí, vydat se na cestu džihádu, jordánský učenec Abdullah Azzam.

Po invazi Spojených států do Afghánistánu se Zarqawi přesunul do Iráku, zde se připojil ke kurdské islámské skupině Ansar al-Islam. Po invazi v březnu 2003 se značná část iráckých bojovníků přidala k Zarqawimu a jeho organizaci. Jejich hlavním cílem bylo donutit koaliční vojska ke stáhnutí se z Iráku a nastolení Islámského státu řízeného právem šaría. Na rozdíl od ostatních iráckých odbojových skupin, začala Zarqawiho organizace používat ve velkém sebevražedné útočníky, internet k propagaci svého hnutí a k rekrutaci nových členů, a především zastrašování svých protivníků, opět zejména pomocí internetu.

V říjnu 2004 se Zarqawiho organizace oficiálně přidala k bin Ladinově Al-Káidě a přejmenovala se na Al-Káidu v Iráku (Tanzim Qaidat al-Jihad fi Bilad al-Rafidayn). Díky Zarqawiho dobrému postavení v Iráku a díky pověsti Al-Káidy se podařilo přivést mnoho nových rekrutů a získat finanční i materiální prostředky.

Zarqawiho taktika masivních bombových útoků proti civilnímu obyvatelstvu však mezi vysokými představiteli Al-Káidy nenašla přílišné zastání a stala se příčinou mnoha sporů. Hlavním kritikem této taktiky, ačkoliv v mnohém se Zarqawim souhlasil, se stal Ayman al-Zawahiri. V říjnu 2006 vytvořil Zarqawi další organizaci nazvanou Mudžahidská rada šúry, která měla za úkol sjednotit sunnity v Iráku a donutit je přijmout Al-Káidu jako jejich vůdce. Toto snažení, ale selhalo především právě kvůli pokračujícím útokům Al-Káidy proti civilnímu obyvatelstvu.

7. června 2006 byl Abu Musab al-Zarqawi zabit po cíleném leteckém útoku amerického letectva. Na jeho místo nastoupil Abu Hamza al-Muhajir a krátce poté byl oznámen vznik Islámského státu v Iráku, do jehož čela byl vybrán Abu Omar al-Baghdadi. Kvůli nedostatku prostředků a pokračujícím útokům proti civilistům, což mělo za následek úbytek podpory, však tento pokus o vznik státu selhal. V roce 2009 byl Islámský stát (zdánlivě) poražen a Spojené státy se začaly stahovat z iráckých měst, přenechávajíc vládu iráckým ozbrojeným silám. V srpnu

a říjnu 2009 provedl Islámský stát řadu brutálních útoků proti irácké vládě i obyvatelstvu. 18. dubna 2010 byl pak při útoku, který provedly spojené síly USA a Iráku, zabiti oba vysocí představitelé státu – Abu Hamza al-Muhajir a Abu Omar al-Baghdadi. Do června téhož roku pak Islámský stát přišel i o většinu svých zbývajících velitelů.

Po této zdrcující ráně pro celou organizaci se jejího vedení ujal Abu Bakr al-Baghdadi. Během let 2010-2013 zažívá organizace mnoho změn. Probíhá reorganizace jak armády, tak i administrativy a opět se začínají objevovat snahy o obnovení chalífátu, což mimo jiné popisují i noviny vydávané organizací – Dabiq.

Po vypuknutí Syrské občanské války (březen 2011), poslal Baghdadi do Sýrie své vojáky na pomoc povstalcům. Tito vojáci vytvořili novou organizaci Jabhat al-Nusra pod velením Abu Muhammada al-Jawlaniho. Ten zaznamenal v Sýrii mnoho úspěchů proti vládnímu režimu. V roce 2013 vydal Baghdadi prohlášení, ve kterém uvedl, že organizace al-Nusra je financována Islámským státem a zároveň oznámil spojení obou organizací pod jedno jméno – Islámský stát v Iráku a Sýrii (ISIS). To ovšem vedlo k mnoha sporům, neboť al-Jawlani otevřeně vystoupil proti tomuto spojení. Toho navíc podpořil vůdce Al-Káidy al-Zawahiri, což vedlo k zrušení veškeré spolupráce mezi těmito organizacemi v únoru 2014.⁵⁶

Dne 29. června 2014 prohlásil Baghdadi Islámský stát za chalífát. V tom samém roce mezinárodní koalice vedená Spojenými státy zahájila letecké útoky proti Islámskému státu v Sýrii a Iráku, navíc začala zásobovat Irácké a syrské jednotky, což mělo za následek výrazné oslabení vojenské i finanční infrastruktury Islámského státu. V květnu roku 2015 měl Islámský stát stále na svém území více jak 5 milionů obyvatel a velká města jako Mosul a Rakka. Po roce 2015 provedl Islámský stát také mnoho teroristických útoků mimo své území (například bombové útoky v Paříži a Bruselu nebo sestřelení ruského letadla nad Sinajským poloostrovem). Po dobytí Rakky, 17. října 2017, přišel Islámský stát o svoje poslední velké město. V roce 2018 se tak členové této organizace vrátili od

⁵⁶ HASHIM, Ahmed S. FROM AL-QAIDA AFFILIATE TO THE RISE OF THE ISLAMIC CALIPHATE: THE EVOLUTION OF THE ISLAMIC STATE OF IRAQ AND SYRIA (ISIS). JSTOR [online]. 1. prosince 2014. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep05858>

klasického boje k teroristickým praktikám. Poslední území chalífátu pak bylo dobyto v březnu 2019. Téhož roku, 27. října, se pak odpálením sebevražedné vesty zabil Abu Bakr al-Baghdadi, při pokusu o jeho zabití vojáky Spojených států. Jeho místo poté zaujal Abu Ibrahim al-Hashimi al-Qurashi.

Kvůli ztrátě svých území se Islámský stát navrátil k taktice bombových útoků a přepadení. Ztratil sice mnoho významných finančních prostředků, nicméně stále je velmi aktivní, zejména v Iráku a Sýrii. Nadále trvá i jeho snaha o vytvoření chalífátu, a proto je potřeba mít se na pozoru před jeho opětovným vzestupem.⁵⁷

3.4 Boko Haram

Toto hnutí založil Mohammed Yusuf v roce 2002 v Nigérii. Hnutí od počátku hlásilo nutnost navrátit se k právu šaría a vytvořit z Nigérie islámský stát. Tyto myšlenky lákaly především studenty z chudých muslimských rodin, kteří poté byli Yusufem rekrutováni jako noví džihádisté. V letech 2002-2003 vytvořila skupina Yusufových učenců komunitu, ve které žila odděleně od společnosti. Protože však začala podněcovat lid k násilí proti nigerijské vládě, byla nigerijskými ozbrojenými silami zničena. V reakci na to členové Boko Haram zaútočili na místní policejní stanici, kde poté vyvěsili vlajku Talibánu.

Do roku 2009 žili členové skupiny spíše izolovaně a násilné útoky zpravidla neprováděli. V červenci tohoto roku se však rozpoutalo povstání, vyvolané členy skupiny, poté co byl jeden z jejich členů při jízdě na motorce zastaven policistou a dostal se s ním do hádky kvůli tomu, že při jízdě nepoužil helmu. Není zcela jisté, co přesně se stalo, ale hádka pravděpodobně vyústila ve střelbu na policisty, při níž jich několik zahynulo. Členové hnutí poté zaútočili na policejní stanici. Yusuf následně vydal několik videí, ve kterých vyhrožoval nigerijské vládě. Tyto činy vedly k velké vlně nepokojů a následně zatýkání, při kterém bylo zadrženo přes 700 členů Boko Haram, včetně samotného Yusufa. Ten byl několik hodin po zadržení zastřelen, údajně při pokusu o útěk.⁵⁸

⁵⁷ The Islamic State. Stanford University [online]. Duben 2021. Dostupné z: https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/islamic-state#text_block_18356

⁵⁸ WALKER, Andrew. What Is Boko Haram? [online]. 1. června 2012. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep12178>

Po těchto událostech se skupina v roce 2010 znovu zformovala pod vedením Abubakara Shekua. Pod jeho vedením se teroristické útoky staly mnohem více častým jevem než v minulosti. Skupina také navázala styky s další teroristickou organizací – Al-Káidou. V lednu 2012 se pak, kvůli různým neshodám, od hlavní části Boko Haram oddělila skupina pod vedením Mammana Nura, a zformoval nové hnutí nazvané Ansaru. Tato skupina útočila především na cizince, na rozdíl od příslušníků Boko Haram, kteří často podnikali útoky i proti Nigercům. Hnutí Ansaru ukončilo svoji činnost v roce 2014 a poté co byl Mamman Nur v roce 2016 zadržen se skupina prakticky rozpadla.

Jednou z nejznámějších akcí Boko Haram je únos asi 300 děvčat ze školy v Nigerii v roce 2014. Vyjednávání o jejich propuštění byla neúspěšná, neboť od Shekua se dostávalo odpovědí, že dívky již konvertovaly k islámu a provdaly se za členy organizace. V lednu 2018 bylo 106 děvčat vyměněno za zajaté bojovníky Boko Haram. Zbytek dívek se dodnes nenašlo.⁵⁹

V březnu 2015 se hnutí zavázalo k loajalitě k Islámskému státu, který jim tak poskytl trénink a výbavu. V březnu 2016 se Islámský stát pokusil o dosazení Abu Musaba al-Barnawihho na místo vůdce Boko Haram. To však vedlo k rozpolcení skupiny, neboť současný vůdce Shekau toto jednoznačně odmítl. Organizace se tak opět rozdělila na dvě: Západní provincii islámského státu v Africe vedenou al-Barnawim a Boko Haram pod vedením Shekua.⁶⁰ Barnawi byl údajně zabit v roce 2021, nicméně jeho smrt není potvrzená⁶¹. Shekau zemřel v roce 2021 poté co použil sebevražednou vestu při útoku Barnawihho mužů na vesnici v níž se ukrýval. Obě skupiny jsou i nadále rozděleny, a ačkoliv mají společné cíle i ideologii, fungují každá zvlášť⁶².

⁵⁹ Boko Haram. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. březen 2018. Dostupné z: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/boko-haram>

⁶⁰ ZENNA, Jacob a Zacharias PIERIB. "How much Takfir is too much Takfir? The Evolution of Boko Haram's Factionalization." *Journal for Deradicalization*. 2017. ISSN 2363-9849.

⁶¹ SELDIN, Jeff. US Cautious Over Claims Key IS African Leader Is Dead. VOA NEWS [online]. 15. října 2021. Dostupné z: <https://www.voanews.com/a/us-cautious-over-claims-key-is-african-leader-is-dead/6273131.html>

⁶² Abubakar Shekau: Nigeria's Boko Haram leader is dead, say rival militants. BBC NEWS [online]. 7. června 2021. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-africa-57378493>

3.5 Hamás

Hamás je palestinská islamistická organizace. Slovo Hamás znamená arabsky nadšení a zároveň slouží i jako zkratka pro Hnutí islámského odporu (Harakat al-Muqawama al-Islamíja). Vznikla 14. prosince 1987 kdy se oddělila od hnutí Muslimského bratrstva. Organizaci založil Ahmad Izmáíl Jásín, po vypuknutí první intifády – palestinského povstání v Pásmu Gazy. Hamás je silně ovlivněn myšlenkami Muslimského bratrstva a hlavní myšlenky hnutí zachycuje Úmluva hnutí islámského odporu napsaná právě Jásínem. Je zde kladen důraz především na palestinský nacionalismus a arabský islamismus. Některé zdroje poté uvádějí jako další důležité body ideologie antisemitismus a džihád s cílem zničení Izraele a židů. Hamás sám sebe vnímá jako palestinské nacionalistické hnutí, které je hodno vést palestinský lid ke svobodě a k osvobození jejich země.⁶³

Historie hnutí sahá až do roku 1930, kdy začalo být Muslimské bratrstvo aktivní v oblasti Palestiny. Bratrstvo zpočátku žilo pouze z charitativních příspěvků a projevovalo se svou humanitární činností a hlásáním pravé víry. Postupem času však začalo tíhnout více k politice a před 2. světovou válkou přešlo i k sabotážím a atentátům. Po válce se situace ještě zhoršila a začala se projevovat agrese proti nově vzniklému židovskému státu. V padesátých letech minulého století bylo Bratrstvo po změně režimu v Egyptě postaveno mimo zákon. To vedlo k veliké vlně zatýkání a mnoha popravám. V roce 1976 bylo opět legalizováno, ale po dobu ilegality probíhala v Bratrstvu značná radikalizace. Dalším krokem k ještě větší radikalizaci bylo pak uznání státu Izraele Egyptem, což vedlo až k atentátu na egyptského prezidenta. V průběhu osmdesátých let se pak hlavní duchovní představitel Bratrstva v Palestině Ahmad Izmáíl Jásín rozhodl založit hnutí Hamás.

64

Hnutí bylo zpočátku tolerované i Organizací na podporu Palestiny, nicméně obě organizace si brzy začaly konkurovat. Izraelská vláda zpočátku zvažovala podporu Hamásu proti Organizací na podporu Palestiny, nicméně po zveřejnění

⁶³ BARTAL, Shaul. Handbook of Islamic Sects and Movements: CHAPTER 16 Ḥamās: The Islamic Resistance Movement. JSTOR [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1v7zbv8.23>

⁶⁴ BARTAL, Shaul. Handbook of Islamic Sects and Movements: CHAPTER 3 The Muslim Brotherhood. JSTOR [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1v7zbv8.8>

charty Hamásu a vraždě dvou izraelských vojáků naopak proti Hamásu rázně zakročila. V roce 1989 byl izraelskými ozbrojenými silami zajat jeho vůdce Ahmad Izmáíl Jásín a následně byl odsouzen na doživotí. Do čela organizace se tak dostal Músá Abú Marzúq. V průběhu první intifády získal Hamás velikou podporu. Nepokoje na území pak byly ukončeny v roce 1993 podpisem mírové dohody v Oslu, kterou však představitelé Hamásu neuznali. Situace se na chvíli uklidnila, ale pouze do 25. února 1994, kdy izraelský občan postřílel 29 muslimů při modlitbě. Tento čin tak opět pomohl členům Hamásu ospravedlnit útoky proti Izraeli a jeho občanům. Kombinace této a dalších událostí pak vedla k narůstající podpoře extremistických skupin místním obyvatelstvem.

Po vypuknutí druhé intifády a událostech z 11. září 2001 rozpoutal Hamás sérii sebevražedných útoků na izraelské obyvatelstvo. Nic na tom nezměnila ani izraelská operace Obranný štít, která sice slavila částečné úspěchy, nicméně teroristické útoky nepřestaly. V průběhu druhé intifády se začalo veřejné mínění obracet proti palestinské vládě, což přispělo k vítězství Hamásu ve volbách v roce 2005. To však mělo za následek mnoho ozbrojených konfliktů uvnitř státu. Po mírové konferenci v Mekce, kde bylo dosaženo krátkodobé dohody mezi Hamásem a bývalou vládou, se situace na pár měsíců uklidnila. Špatné vztahy však přetrvávaly a v červnu 2007 situace vyvrcholila, když Hamás kompletně převzal vládu na Pásmem Gazy.⁶⁵

Po zvolení nového egyptského prezidenta – Abd al-Fattáha Sa'íd Husajna Chalíl as-Sísího, se situace Hamásu rapidně zhoršila, neboť nový prezident označil Hamás za teroristickou organizaci, uvalil na něj sankce a uzavřel hranice. To vedlo k přerušení podpory Hamásu ze strany mnoha arabských režimů. V současné době Hamás stále podniká útoky na území Izraele, které mají za následek veliké civilní ztráty. Současným politickým vůdcem Hamásu je Ismajl Haníja.⁶⁶

⁶⁵ZUHUR, Sherifa. HAMAS AND ISRAEL: CONFLICTING STRATEGIES OF GROUP-BASED POLITICS: HAMAS Roots in Short. JSTOR [online]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep11999.8>

⁶⁶BUREŠ, Jaroslav, Marek ČEJKA a Jan DANIEL. Muslimské bratrstvo v současnosti. Praha: Academia, 2017. XXI. století. ISBN 978-80-200-2670-5.

3.6 Hizballáh

Hizballáh je šíitská vojenská a politická organizace působící zejména v Libanonu. Za jejím vznikem stojí okupace Libanonu Izraelem v roce 1982, neboť Hizballáh vznikl právě jako reakce na tuto událost. Protože sami o sobě začali hlásat, že jsou odbojem proti izraelské okupaci, rychle získali na popularitě, především u šiitů z Libanonu. V čele s Husainem al-Musawim a s podporou iránské vlády, se organizace rychle stala jednou z největších v Libanonu. V roce 1985 pak organizace vydala vlastní manifest ve kterém poprvé použila jméno Hizballáh a zároveň uvedla základní cíle hnutí: zničit Izrael, omezit vliv Západu na Blízkém východě a boj proti nepřátelům uvnitř Libanonu. Dále zde uvedli, že Islámský stát je jediná možná forma státního zřízení v Libanonu. Až do stáhnutí se Izraele ze země prováděl Hizballáh společně s dalšími organizacemi útoky proti okupační armádě, což z nich v očích místních obyvatel činilo téměř hrdiny.⁶⁷

Hizballáh však prováděl akce i mimo území Libanonu. V roce 1985 například příslušníci organizace unesli letadlo z Káhiry do Athén, aby donutili izraelskou vládu propustit 300 libanonských vězňů. Po skončení Libanonské občanské války v roce 1989 se začal Hizballáh aktivně zapojovat i do politiky v Libanonu a v roce 1992 se zúčastnil prvních voleb do parlamentu. V dalších letech působil Hizballáh nemalé problémy na místní politické scéně, čímž si vymohl právo veta v parlamentu oplátkou za to, že se zavázal že nebude používat násilí ve vnitřní státní politice. Tyto úspěchy však nedonutili příslušníky Hizballáhu k přerušení útoků na Izrael, což vedlo k mnoha ztrátám na lidských životech a škodách na majetku.

Po americké invazi do Iráku v roce 2003, se Hizballáh přidal na stranu Iráčanů. Speciálně vytvořená skupina trénovala šíitské teroristy a následně jim pomáhala provádět útoky proti americkým jednotkám. V roce 2011 se pak členové Hizballáhu aktivně podíleli i na syrské občanské válce. Ačkoliv se ukázali jako

⁶⁷ Hezbollah. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. srpen 2016. Dostupné z: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/hezbollah>

velice efektivní, kvůli velkým ztrátám a nepopularitě Assadova režimu, za který Hizballáh bojoval, utrpěla pověst Hizballáhu velikou ránu.

Z důvodu amerických sankcí na Irán – hlavního patrona Hizballáhu, se organizace ocitla v poslední době ve finanční krizi. Z války v Sýrii si však přivezla mnoho zbraní a nových rekrutů, takže stále zůstává velikou celosvětovou hrozbou.⁶⁸

⁶⁸ KANE, Robert J. American Intelligence Journal: A Life Cycle Analysis of Hezbollah: Where the Group Came from and Where It Is Going. JSTOR [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26566567>

4 Vybrané události

V poslední části své bakalářské práce jsem se zaměřil na některé z vybraných událostí, při kterých došlo k teroristickým útokům spáchaných islámskými extremisty. Každá z těchto událostí si vyžádala několik lidských životů, mnoho zraněných a navždy poznamenané rodiny. Spousta těchto útoků přinesla i nemalé materiální škody. Mnoho z těchto událostí mělo obrovský dopad na vývoj dějin a také na společnost, jak ji dnes známe.

Útoky z 11. září 2001 má na svědomí organizace Al-Káida, jejíž historie a motivace jsou rozebrány v předchozí kapitole. Zapojení velkých teroristických skupin do ostatních událostí je poměrně nejasné a je pravděpodobné, že útoky byly spáchány jednotlivci, případně samostatně jednajícími skupinami, tzv. osamělými vlky.

Tyto události jsou v práci uvedeny, protože se jedná o jedny z nejhorších v moderních dějinách a byly uskutečněny v Evropě a USA, tedy v zemích Západu, a jsou tedy ideálním příkladem vedení džihádu.

4.1 USA, 11. září 2001

Teroristické útoky z 11. září 2001 jsou ve světě tak nechvalně proslulými, že se staly symbolem války proti terorismu. Tento den zanechal nerasmazatelnou stopu v dějinách moderního světa a znamenal jakýsi začátek války proti terorismu. V osudný den provedla islámská teroristická organizace Al-Káida sérii koordinovaných útoků na symboly americké moci v New Yorku a Washingtonu D.C.

Příčiny útoků můžeme hledat v nenávisti Usámy bin Ládina a jeho Al-Káidy vůči Spojeným státům americkým a západnímu světu. Cíle Al-Káidy spočívaly především v zasažení silného úderu západnímu světu, který by byl zároveň i poselstvím vyslaným jejich nepřítelům a napomohl by šíření islámské ideologie a

propagandy. V neposlední řadě se také jednalo o zprávu Spojeným státům, aby nezasahovaly do záležitostí muslimů.⁶⁹

S plánem na útok proti vybraným cílům ve Spojených státech přišel islamista Khalid Sheikh Mohammed. Poprvé své plány představil bin Ladinovi v roce 1996. Pravděpodobně začátkem roku 1999 byla tato operace schválena a započaly přípravy. V průběhu následujících měsíců začala Al-Káida do USA dostávat budoucí únosce letadel. Ačkoliv mnoho z nich mělo zkušenosti s bojem za různá islámská hnutí, mnoho z nich nevědělo, jak žít na Západě tak, aby nevzbudili podezření. Tyto znalosti jim pomohl osvojit Khalid Mohammed. Většina z únosců mluvila dobře anglicky. Pilotovat letadlo se teroristé naučili v Kalifornii a na Floridě. V červenci 2001 pak byl vybrán konečný seznam cílů a byl vydán rozkaz útoky provést co nejdříve.⁷⁰

V ranních hodinách 11. září 2001 uneslo celkem 19 teroristů 4 komerční letadla: Letadlo Boeing 767, let American Airlines číslo 11 do Los Angeles s 87 lidmi na palubě. Boeing 757, American Airlines číslo 77 do Los Angeles s 59 lidmi. Boeing 767, společnosti United Airlines číslo 175 do Los Angeles se 60 lidmi a Boeing 757, United Airlines to San Francisca s 40 lidmi. První z letadel našlo svůj cíl v 8:46 kdy úmyslně narazilo do severní věže World Trade Center v New Yorku. Většina lidí si v tu dobu myslela že se jednalo o pouhou nehodu, byli však rychle vyvedení z omylu, když o 17 minut později v 9:03 narazilo do jižní věže druhé letadlo. Náraz letadel způsobil katastrofické poškození obou budov a následné požáry, což vedlo až k zřícení obou newyorských dominant v 9:58 (jižní věž) a v 10:28 (severní věž). Třetí unesené letadlo narazilo do budovy amerického Pentagonu v 9:37. Poslední letadlo mělo údajně směřovat na Bílý dům – sídlo prezidenta USA nebo budovu Kapitolu – sídlo kongresu, na palubě však měla vypuknout vzpoura pasažérů, což vedlo k pádu letadla do pole jihovýchodně od

⁶⁹ MOGHADAM, Assaf. Top-Down and Bottom-Up Innovation in Terrorism: The Case of the 9/11 Attacks [online]. 1. července 2013. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep09439>

⁷⁰ WRIGHT, Lawrence. The Looming Tower: Al-Qaeda and the Road to 9/11. Knopf Doubleday Publishing Group, 2007. ISBN 9781400030842.

Pittsburghu v 10:03 – asi 20 minut od svého cíle. Tyto útoky si vyžádaly téměř 3000 lidských životů, nejvíce v New Yorku.⁷¹

Dopady útoků z 11. září 2001 byly obrovské a měly veliký vliv na společnost a mezinárodní politiku. Tím nejvýznamnějším bylo zahájení války proti terorismu, zejména ze strany Spojených států. Prezident George W. Bush po útocích vyhlásil válku terorismu a zahájil invazi do Afghánistánu, kde se bin Ládín s Al-Káidou ukrýval. Tato operace nazvaná Trvalá svoboda měla za cíl Al-Káidu zničit a oslabit sílící tálibánský režim, jenž ji podporoval.

Tyto události se výrazně odrazily i v mezinárodní politice a naplno se rozhořela válka proti terorismu. Bylo utvořeno mnoho nových koalic a podepsáno mnoho mezinárodních smluv. Následkem byla i invaze do Iráku která formuje situaci na Blízkém východě dodnes.⁷²

Další velkou změnou, která následovala po 11. září byla změna v bezpečnostních opatřeních na celém světě. Výrazně přibylo kontrol na letišti a také se upravily bezpečnostní podmínky leteckého cestování s cílem zamezit další takové katastrofě. Ve Spojených státech vznikl především kvůli zabránění dalším útokům na území USA nový úřad – Department of Homeland security.⁷³

Celosvětově byly útoky 11. září 2001 signálem, který vyvolal zvýšenou ostražitost a spolupráci ve snaze předcházet teroristickým hrozbám. Mnoho zemí přijalo nové bezpečnostní opatření a věnovalo zvýšenou pozornost boji proti terorismu. Tento den zůstane významným milníkem v dějinách světa. Tyto hrůzné útoky nejen způsobily ztrátu mnoha nevinných životů, ale také změnily zahraniční politiku, mezinárodní vztahy a vnímání terorismu v celém světě.

⁷¹ World Trade Center Building Performance Study [online]. Federal Emergency Management Agency, 2002. Dostupné také z:

<https://webcitation.org/5spvzRCDS?url=http://www.fema.gov/rebuild/mat/wtcstudy.shtm>

⁷² KOMÁREK, Michal. 20 let války proti teroru: Dospěla od hladkého vítězství k dokonalé porážce. Seznam zprávy [online]. 26. srpna 2021 [cit. 2023-07-22]. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/uctovani-s-vaikou-proti-teroru-od-hladkeho-vitezstvi-k-dokonale-porazce-173122>

⁷³ Creation of the Department of Homeland Security. Department of Homeland Security [online]. 8. května 2023. Dostupné z: <https://www.dhs.gov/creation-department-homeland-security>

4.2 Londýn , 7. července 2005

Nejhorším teroristickým útokem na území Velké Británie by se dal označit čin skupiny čtyř extremistů jménem Mohammad Sidique Khan, Shehzad Tanweer, Hasib Hussain a Germaine Lindsay.

Khan se narodil roku 1974 v Leedsu. Byl muslimem pakistánského původu a živil se jako učitel na střední škole. V průběhu života se začal čím dál více radikalizovat a sházet s dalšími extremisty. Před osudným dnem natočil video, ve kterém vysvětluje své činy, motivace k nim, a podporuje další útoky na státy Západu.⁷⁴

Tanweer se narodil v roce 1982 v Bradfordu. Stejně jako Khan byl pakistánským muslimem. V době útoku byl studentem na Beckettově univerzitě v Leedsu. Také on se podílel na natáčení Khanova videa.⁷⁵ Lindsay byl původem z Jamajky, ze které se později přestěhoval do Velké Británie kde se oženil s místní muslimkou. Konvertoval k islámu a radikalizoval se. Byl jediný ze čtveřice, který neměl britské občanství.⁷⁶

Hussain se narodil roku 1986 v Leedsu a byl nejmladším z atentátníků. Byl také pakistánským muslimem. O jeho motivacích toho není mnoho známo, nicméně se k trojici připojil jak s plánováním, tak i s následným provedením útoku.⁷⁷

Útočníci přijeli do britské metropole vlakem na nádraží King's Cross v 8:23 ráno, 7. července 2005. 3 z nich se poté vydali do londýnského metra. První bomba explodovala ve stanici metra na lince Circle Line mezi stanicemi Aldgate a Liverpool street. Tato exploze způsobila smrt mnoha lidí jedoucích v ranním vlaku. Druhé dvě bomby byly odpáleny na lince metra Piccadilly Line. První z nich ve

⁷⁴ Profile: Mohammad Sidique Khan. BBC NEWS [online]. 30. dubna 2007. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762209.stm

⁷⁵ Profile: Shehzad Tanweer. BBC NEWS [online]. 6. července 2006. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762313.stm

⁷⁶ Profile: Germaine Lindsay. BBC NEWS [online]. 11. května 2006. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762591.stm

⁷⁷ Profile: Hasib Mir Hussain. BBC NEWS [online]. 11. května 2006. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762263.stm

stanici Edgware Road a druhá ve stanici Russel Square. Tyto exploze způsobily další ztráty na lidských životech a mnoha další zranění.

Poslední z atentátníků Hasib Hussain odpálil svoji nálož o necelou hodinu později v autobuse číslo 30 na ulici Tavistock Square. Tyto útoky byly pečlivě naplánované a provedené s cílem usmrtit co nejvíce lidí a rozšířit strach mezi obyvatelstvo. Celkem bylo usmrceno 52 lidí a dalších více než 700 utrpělo různě vážná zranění. Mnoho lidí se také potýkalo s psychickými problémy způsobenými těmito událostmi. Tato tragédie měla dopad nejen na rodiny obětí, ale i na společnost jak ve Velké Británii, tak i ve světě.⁷⁸

Stejně jako po událostech z 11. září 2001 následovala změna v bezpečnostních opatřeních nejen v Londýně ale i ve světě. Byla navýšena ostraha veřejných míst, veřejné dopravy a letišť. Provedeny byly také změny v bezpečnostních protokolech a vylepšeny kamerové systémy na veřejnosti.

V průběhu vyšetřování byly objeveny videokazety od dvou z útočníků, na kterých popisují svoje motivace. V těchto nahrávkách se dotyční zmiňují o své víře v Alláha a nenávisti vůči západnímu světu. Dále uvádí, že dokud vlády ostatních států budou utlačovat jejich lid, boj proti těmto utlačovatelům nikdy neskončí, že jsou ve válce a oni jsou v ní vojáky a svět nyní pozná realitu. Tato nahrávka byla později upravena, aby zmiňovala organizaci Al-Káida a jejího vůdce Usámu bin Ládina a Aymana al-Zawahiriho.⁷⁹ Jejich zapojení do této akce bylo později vyvráceno. Ačkoliv v září roku 2005 al-Zawahiri přijal částečnou zodpovědnost, zapojení Al-Káidy do této události zůstává nadále nejasné.⁸⁰

V současné době jsou tyto události stále připomínány zejména v Londýně, kde se konají výroční akce a vzpomínkové obřady. Události ze 7. července 2005

⁷⁸ London Assembly: Report of the 7 July Review Committee [online]. Greater London Authority, 2006. ISBN 1 85261 878 7.

⁷⁹ FRESCO, Adam, Daniel MCGRORY a Andrew NORFOLK. Video of London suicide bomber released. Times Online [online]. 6. července 2006. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20080706174622/http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/article683824.ece>

⁸⁰ RAY, Michael. London bombings of 2005. Britannica [online]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/London-bombings-of-2005>

se řadí k jednomu z největších teroristických akcí v dějinách, a i nadále mají vliv na společnost nejen v Anglii, ale i v celém světě.

4.3 Paříž, 7. ledna 2015

Charlie Hebdo je satirický francouzský časopis, který vychází od roku 1969. Terčem jeho vtipů se často stávají různá náboženská vyznání, včetně islámu. Tyto vtipy se pak v průběhu let staly často kontroverzními, z toho důvodu byl i vstup do budovy redakce časopisu chráněn bezpečnostními dveřmi a dalšími bezpečnostními prvky.

V osudný den – 7. ledna 2015, přepadli dva muži redakci časopisu Charlie Hebdo. Útočníky byli bratři Chérif a Said Kouachi. Asi v 11:20 unesli pracovníci redakce Corrine Rey při návratu do práce. Po hrozbou násilí ji donutili otevřít bezpečnostní dveře a dostali se tak do budovy. V budově začali bez varování střílet na lidi v redakci. Jejich útok trval jen pár minut, ale vyžádal si 12 obětí. Dalších 10 bylo zraněno. Byli vyzbrojeni útočnými puškami Zastava M70 a samopaly Škorpion vz. 61, pistolemi Tokarev a brokovnicí. Během střelby křičeli Allah Akbar (Alláh je veliký).⁸¹

Po útoku bratři Kouachiové uprchli v předem připraveném autě směrem na Porte de Pantin, kde ukradli druhé auto. Po jejich útěku následovalo obrovské pátrání, do kterého se zapojily všechny francouzské ozbrojené složky. Policie zadržela několik osob v souvislosti se spáchanými útoky a v celé Francii byl vyhlášen nejvyšší stupeň pohotovosti. Následujícího dne, 8. ledna, v 10:30 ráno byly hledané osoby spatřeny v Aisne. I přesto že se jednalo o nepotvrzené pozorování bylo do oblasti nasazeno několik jednotek s cílem pachatele zadržet. Na místě nikoho neobjevili. Později toho dne bratři vykradli benzinovou stanici poblíž Villers-Cotterets a poté opustili své auto a skryli se v lesích u města Longpont. Zde se také následně soustředilo policejní pátrání.

⁸¹ RAYNER, Gordon. Paris shooting at Charlie Hebdo office: how terrorist attack unfolded [online]. 7. července 2015. ISSN The Telegraph. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11330484/Paris-shooting-at-Charlie-Hebdo-office-how-terrorist-attack-unfolded.html>

Ráno 9. ledna Kouachiové ukradli auto poblíž Crepy-en-Valois. Po policejním pronásledování opustili vozidlo a následovala krátká přestřelka s policií, ve které byl jeden z bratrů, Said, zraněn. Při přestřelce naštěstí nebyl nikdo zabit, ačkoliv pár lidí bylo zraněno. V 9:30 bratři vstoupili do budovy místní malé firmy a zabarikádovali se uvnitř. V budově s nimi byl majitel Michel Catalano, kterému bylo poté co Saida ošetřil, dovoleno odejít. Dále byl v budově skrytý zaměstnanec podniku Lilian Lepere, o kterém žádný z bratrů neměl žádné ponětí. Po dobu obležení budovy komunikoval s policií pomocí textových zpráv a předával informace o pohybu útočníků.

Policie se s bratry pokoušela komunikovat, avšak oni na tento pokus nijak nezareagovali. Trpělivost policii došla asi v 5 hodin odpoledne, kdy na střeše budovy přistál vrtulník s úderným týmem s cílem vniknout do budovy. Předtím, než se je však podařilo dopadnout, oba bratři vyběhli z budovy a začali na policii střílet. Po krátké přestřelce však byli oba zneškodnění a zahynuli. Počet jejich obětí se před dopadením vyšplhal na 17 osob.⁸²

Ve stejný čas jako probíhalo obležení budovy, další z teroristů Amedy Coulibaly, který měl na bratry vazby, vzal jako rukojmí zákazník supermarktu v Paříži, kde zabil 4 osoby židovského původu. Údajně byl v kontaktu s bratry a požadoval že zabije ostatní rukojmí, pokud jim nebude umožněn svobodný odchod. Francouzské komando však vtrhlo do obchodu a Coulibaly byl usmrcen. O den dříve, 8. ledna, Coulibaly zastřelil policistku a zranil jednu další osobu. Počet jeho obětí se tak zastavil na 5.⁸³

V reakci na útok na Charlie Hebdo byl ve Francii vyhlášen nejvyšší stupeň pohotovosti v dějinách. Nasazení armády probíhalo po celé Francii, zejména v Paříži. V celé Francii vypukli protesty na podporu redakce časopisu. Heslo Je suis Charlie (já jsem Charlie) se stalo jejich symbolem. Ve Francii bylo dále zatčeno 54 osob za podporování útoku na budovu redakce. Několik z nich jich bylo odsouzeno.

⁸² As it happened: France sieges end. BBC NEWS [online]. 4. ledna 2015. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/live/world-europe-30722098>

⁸³ Amedy Coulibaly. Counter extremism project [online]. Dostupné z: <https://www.counterextremism.com/extremists/amedy-coulibaly>

Bratři Kouachiové byli francouzskými občany, kteří se narodili v Paříži alžírským imigrantům v letech 1980 (Said) a 1982 (Cherif). Dětství strávili v sirotčinci. Cherif se stal v Paříži členem gangu a chtěl se přidat k džihádistickým jednotkám v Iráku, za což byl v lednu 2005 zatčen. Ve vězení se potkal s Amedem Coulibalym. Po propuštění z vězení si našel práci a začal se dále radikalizovat. V březnu 2008 byl znovu zatčen, tentokrát za rekrutování bojovníků pro al-Zarqawiho skupinu v Iráku. V roce se měli oba bratři údajně pokusit dostat z vězení Smaina Ait Ali Belkacema (zodpovědný za bombový útok na pařížské metro v roce 1995). Pro nedostatek důkazů však nebyli stíháni.⁸⁴ V roce 2009-2010 se Said Kouachi pohyboval v Jemenu, kde se údajně spřátelil s dalším teroristou – Umarem Farouk Abdulmutallabem – mužem zodpovědným za pokus o bombový útok na let linky Northwest Airlines číslo 253. V roce 2011 se pak do Jemenu vrátil a několik měsíců zde trénoval v táboru Al-Káidy. Oba bratři tak byli monitorováni francouzskými službami až do jara 2014, kdy bylo sledování ukončeno.⁸⁵

4.4 Paříž, 13. listopadu 2015

Dne 13. listopadu 2015 se v Paříži odehrála série teroristických útoků, které zanechaly v celé zemi tragické následky. Za útoky údajně stojí Islámský stát, ačkoliv se tuto informaci nikdy nepodařilo plně ověřit. Útoky zahrnovaly několik různých cílů po celém hlavním městě. Za oběť jim padlo 130 osob a bylo při nich zraněno více jak 350 lidí. Po útocích byl v celé Francii vyhlášen výjimečný stav, byly zavedeny přísné kontroly na hranicích a bylo přerušeno několik linek pařížského metra a autobusové dopravy. Po útocích byl také vyhlášen státní smutek trvající po tři dny.

První z útoků začal okolo půl desáté večer na fotbalovém stadioně Stade de France, kde právě probíhal mezinárodní fotbalový zápas mezi týmy Francie a

⁸⁴ Chérif Kouachi. Counter extremism project [online]. Dostupné z: <https://www.counterextremism.com/extremists/ch%C3%A9rif-kouachi>

⁸⁵ BARNES, Julian E., Devlin BARRETT a Adam ENTOUS. U.S. Shared Intelligence With French About Paris Brothers' Yemen Trip. The Wall Street Journal [online]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/u-s-shared-intelligence-with-french-about-paris-brothers-yemen-trip-1420844151>

Německa. První z atentátníků se odpálil poté, co u něj bezpečnostní kontrola odhalila výbušniny. Druhý výbuch následoval o pár minut později u jiného vstupu na stadion, následován byl třetím výbuchem u nedaleké restaurace. Při útoku byl na stadionu přítomen také francouzský prezident Francois Hollande, který byl v průběhu utkání evakuován. Fotbalové utkání však zejména kvůli obavám z paniky pokračovalo a dohrálo se. Fanoušci a hráči se o útocích dozvěděli až po utkání a byli postupně vyvedeni ze stadionu. Hráči německé reprezentace zůstali z bezpečnostních důvodů na stadionu i přes noc, kde se k nim přidali i hráči Francie. Na následky exploze zemřel, kromě tří útočníků, jeden člověk.

Zhruba ve stejný čas, okolo půl desáté, se další z útočníků pustili do střelby na hosty restaurace Le Carillon v ulici Rue Alibert. Poté se vydali do restaurace Le Petit Cambodge, kde ve střelbě pokračovali. Následně útočníci nasedli do připraveného auta a odjeli. Za sebou zanechali 15 mrtvých a stejný počet zraněných. O nějaký čas později, zastavil stejný vůz v ulici Rue de Charonne. Zde za výkřiků Allah Akbar usmrtili dalších 19 lidí. Další střelba proběhla asi v 21:32 u Café Bonne Biere, kde bylo zabito 5 osob.

Další z teroristů odpálil svou nálož na terase kavárny Comptoir Voltaire kolem 21:40. Útočník zabil pouze sebe a zranil asi 15 osob.⁸⁶

Nejvíce smrtelný útok se odehrál v koncertním sále Bataclan v pařížském 11. obvodu. Zde v osudný večer probíhal koncert americké rockové skupiny Eagles of Death Metal za přítomnosti asi 1500 diváků. Okolo 21:45 do budovy vtrhli tři těžce ozbrojení muži a bez varování začali střílet do davu. Před příjezdem prvních policistů už bylo v koncertním sále desítky mrtvých a zraněných. První z policistů dorazili na místo asi v 22:15. U vstupu do budovy se jim podařilo zasáhnout jednoho z teroristů, který následně aktivoval svou výbušnou vestu. Zbylí dva teroristé však donutili střelbou zasahující policisty k ústupu z budovy. Poté vzali přibližně 20 osob jako rukojmí a zabarikádovali se na konci jedné z chodeb. Po příjezdu zásahové jednotky asi v 23:30 byla budova evakuována a začalo vyjednávání s teroristy, kteří používali zbytek rukojmích jako živé štíty.

⁸⁶ Paris attacks: What happened on the night. BBC NEWS [online]. 9. prosince 2015. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>

V 0:20 začal policejní zásah proti útočníkům. První z teroristů odpálil sebevražednou vestu, čímž se usmrtil. Druhý útočník se pokusil o to samé, nicméně byl zastřelen předtím, než se mu to podařilo. Všichni rukojmí policejní zásah přežili. Celkem v koncertním sále Bataclan zemřelo 90 lidí a desítky dalších byli zraněni.⁸⁷

Většina útočníků z 13. listopadu bylo belgické a francouzské národnosti. Dva z teroristů byli Iráčané. Za strůjce útoku je považován Abdelhamid Abaaoud, muslimský extremist a s vazbami na Islámský stát. V dnech následujících po pařížských útocích bylo provedeno několik policejních razíí a následných zatčení podezřelých osob. Celkem bylo zadrženo 23 osob.

18. listopadu získaly francouzské bezpečnostní složky informace, že strůjce útoku Abaaoud se nachází na pařížském předměstí Saint-Denis. Při policejní razii došlo k několika přestřelkám a detonacím. Bylo zatčeno 8 osob a 3 další teroristé byli usmrceni. Jedním ze zabitých byl i strůjce útoku Abdelhamid Abaaoud.

Další ze strůjců útoků Salah Abdeslam byl 18. března 2016 zadržen v Belgii po policejní razii v jedné z bruselských čtvrtí. Jeho zatčení pravděpodobně přimělo zbytek jeho skupiny k útoku na bruselské metro a letiště Zaventem. Počet obětí z těchto útoků se zastavil na čísle 31. Následné vyšetřování potvrdilo vazby na pařížské útočníky z listopadu 2015 a na samotného Abdeslama. Ten byl následně vydán do Francie, kde byl odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody, bez možnosti propuštění.⁸⁸

Francouzská odpověď na tyto útoky na sebe nenechala dlouho čekat a poté, co prezident Hollande ve svém prohlášení vyhlásil válku terorismu, vyslalo francouzské letectvo svá letadla bombardovat město Rakka v Sýrii, kde byly umístěny jednotky Islámského státu.⁸⁹

⁸⁷ SOBOLA, Ondřej. Pět let od teroristických útoků v Paříži jsou islamisté stále hrozbou, naposledy zabíjeli ve Vídni. Česká televize [online]. 13. listopadu 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3224836-pet-let-od-teroristicky-ch-utoku-v-parizi-jsou-islamiste-stale-hrozbou-naposledy>

⁸⁸ Paris attacks: Who were the attackers?. BBC NEWS [online]. 27. dubna 2016. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34832512>

⁸⁹ DOHERTY, Ben, Jon HENLEY a Ian TRAYNOR. Paris attacks: French police launch raids as military strikes Isis in Syria. The Guardian [online].

Závěr

Tato bakalářská práce se zabývala Islámským extremismem ve 20. a 21. století. Práce byla rozdělena do čtyř základních kapitol, které se postupně zabývaly základními pojmy týkající se této problematiky, vývojem a příčinami islámského extremismu, nejznámějšími extremistickými organizacemi a vybranými událostmi z moderních dějin, ve kterých byli útočníci motivováni islámským extremismem.

Klíčovým aspektem k porozumění extremistickým skupinám jednajícím ve jménu Islámu je především studium islámského náboženství a Koránu. Islám je monoteistické náboženství, které vzniklo už v 7. století. Nejvýznamnějšími prameny tohoto náboženství jsou knihy Korán a Sunna. Islám je po křesťanství druhé nejrozšířenější náboženství na světě a počet jeho stoupců se odhaduje mezi 1 až 1,8 miliardy lidí. Muslimové se dělí na dvě základní skupiny – sunnity a šíity. Jedním z důležitých pojmů je šaría neboli islámské právo, jenž je stále dodržováno ve spoustě zemí světa a pro Evropany se jeví jako velmi přísné až kruté. V bakalářské práci je také několikrát zmíněno slovo tauhíd, což odkazuje na jedinstvost boha a je základním kamenem víry mnoha extremistických skupin.

Během vytváření této práce jsem několikrát narazil na problém se zdroji, neboť u mnoha termínů se objevilo několik různých informací, občas i navzájem si protirečících. U jiných byl naopak problém nalézt požadovanou informaci z důvodu nedostatečně zpracovaného tématu. Obecně jsem narazil na mnoho zdrojů zabývajících se jednotlivými tématy, nicméně nikde jsem nenalezl ucelené informace o této problematice. Pro osobu neznalou tématu může být poté náročné se v přívalu informací zorientovat, což může vést k různým předsudkům vůči muslimské komunitě. Bylo by tedy dobré prohlubovat znalosti o tomto náboženství i jeho extremistické větve, abychom se lépe naučili extremisty identifikovat a postupem času se snad i samotného extremismu zbavit.

Na charakteristice jednotlivých extremistických organizací můžeme vidět, že vycházejí často z velmi podobných myšlenek a v několika případech mají i společnou historii. Příkladem může být Hamás a Hizballáh, obě hnutí se vyznačují nenávisť vůči Izraeli a v minulosti také dlouhou dobu spolupracovaly. V dnešní

době spolupráce mezi extremistickými organizacemi téměř vymizela a působí dnes spíše jako rivalové.

V současnosti pokračuje problematika islámského extremismu jako důležité téma ve světové politice a bezpečnosti. Navzdory úsilí mnoha zemí, organizací a komunit se stále vyskytují případy islámského extremismu a terorismu. Je však třeba zdůraznit, že není správné generalizovat a považovat celou muslimskou komunitu za extremisty, neboť velká většina muslimů odmítá násilí a terorismus.

Vypracování bakalářské mi pomohlo získat lepší přehled o problematice islámského extremismu, o jeho původu, a hlavně o jeho vlivu na dnešní společnost. Dospěl jsem k závěru, že i dnes je tato problematika velmi aktuální a nebezpečná. Vývoj a šíření islámského extremismu je spojen s mnoha faktory, které zahrnují historické události, socioekonomické podmínky, náboženské interpretace a politické souvislosti. Zdůraznění tohoto komplexního rámce je zásadní pro správné pochopení této problematiky a pro navrhování efektivních strategií boje proti ní. Je evidentní, že islámský extremismus zůstává aktuálním a složitým problémem s dopadem na globální bezpečnost.

Seznam literatury

Monografie

ALLEN, Charles. God's terrorists: the Wahhabi Cult and the hidden roots of modern Jihad [online]. United Kingdom: Da Capo Press, 2007. ISBN 978-0-306-81570-6. Dostupné z: <https://3lib.net/book/5709953/5d5258>

AL-'UTHAYMIN, Abd Allah Salih. Muhammad Ibn 'Abd Al-Wahhab: The Man and His Works. Bloomsbury Academic, 2009. ISBN 9781845117917.

BAHBOUH, Charif, Jiří FLEISSIG a Roman RACZYŃSKI. Encyklopedie islámu. Brandýs nad Labem: Dar Ibn Rushd, 2008. ISBN 978-80-86149-48-6.

BUREŠ, Jaroslav, Marek ČEJKA a Jan DANIEL. Muslimské bratrstvo v současnosti. Praha: Academia, 2017. XXI. století. ISBN 978-80-200-2670-5.

ČEJKA, Marek. Izrael a Palestina: Minulost, současnost a směřování blízkovýchodního konfliktu. Books & Pipes Publishing, 2022. ISBN 978-80-7485-254-1.

DANICS, Štefan. Extremismus. Praha: TRITON, 2003. ISBN 80-7254-454-3

DANICS, Štefan. Extremismus hrozba demokracie. Praha: Police History, 2002. ISBN 80-86477-07-X

DANICS, Štefan a Ladislava TEJCHMANOVÁ. Extremismus, radikalismus, populismus a euroskepticismus. Vydání I. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2017. ISBN 978-80-7452-122.5.

HELENA, Pavlincová a Horyna BŘETISLAV. Judaismus, křesťanství, islám. 2. vydání. Nakladatelství Olomouc, 2003. ISBN 80-7182-165-9.

CHMELÍK, Jan. Extremismus a jeho právní a sociologické aspekty. Praha: Linde, 2001. ISBN 80-7201-265-7

KROPÁČEK, Luboš. Islámský fundamentalismus. Praha: Vyšehrad, 1996. ISBN 80-7021-168-7

MENDEL, Miloš. Džihád: Islámské koncepce šíření víry. Brno: Atlantis, 1997. ISBN 80-7108-151-5

MENDEL, Miloš. S puškou a Koránem: pojmy a argumenty soudobého islámského fundamentalismu. Praha: Orientální ústav Akademie věd České republiky, 2008. ISBN 80-854-2563-5.

QUTB, Sajjid. Milestones [online]. Islamic Book Service. ISBN 817231244X. Dostupné také z: <https://web.archive.org/web/20200815041345/https://holybooks.com/milestones-by-syed-qutb-shaheed/>

SACHAR, Howard Morley. Dějiny státu Izrael. 1999. ISBN 80-902484-4-6.

TERNER, Erich. Dějiny státu Izrael. 1991. ISBN 80-901092-0-9

TOTH, James. Sayyid Qutb: The Life and Legacy of a Radical Islamic Intellectual. ISBN 9780199790883.

WRIGHT, Lawrence. The Looming Tower: Al-Qaeda and the Road to 9/11. Knopf Doubleday Publishing Group, 2007. ISBN 9781400030842.

Odborné články

AFZAL UPAL, Muhammad a Carole M. CUSACK. Handbook of Islamic Sects and Movements: CHAPTER 3 The Muslim Brotherhood. JSTOR [online]. 2023.

Dostupné z:

https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1v7zbv8.8?searchText=&searchUri=%2Faction%2FdoBasicSearch%3FQuery%3Dmuslim%2Bbrotherhood&ab_segment_s=0%2Fbasic_search_gsv2%2Fcontrol&searchKey=&refreqid=fastly-default%3A25adc7615d6850b3d8c1e2e3fd7ddc08&seq=10

BAKKER, Edwin a Leen BOER. The evolution of Al-Qaedaism: Ideology, terrorists, and appeal: 2. Al Qaeda. JSTOR [online]. 1. prosince 2007. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep05450.5>

Al Qaeda. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. leden 2019 Dostupné z: https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-qaeda#_ftn21

BARTAL, Shaul. Handbook of Islamic Sects and Movements: JSTOR [online]. 2021. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv1v7zbv8.22>

BÖTTICHER, Astrid. Perspectives on Terrorism: Towards Academic Consensus Definitions of Radicalism and Extremism. JSTOR [online]. Říjen 2017. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26297896?seq=3>

HASHIM, Ahmed S. FROM AL-QAIDA AFFILIATE TO THE RISE OF THE ISLAMIC CALIPHATE: THE EVOLUTION OF THE ISLAMIC STATE OF IRAQ AND SYRIA (ISIS). JSTOR [online]. 1. prosince 2014. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep05858>

International crisis group. UNDERSTANDING ISLAMISM: I. ISLAM, ISLAMISM AND ISLAMIC ACTIVISM. JSTOR [online]. 2.3. 2005. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep43606.4>

International crisis group. INDONESIA BACKGROUNDER: WHY SALAFISM AND TERRORISM MOSTLY DON'T MIX: II. WHAT IS SALAFISM?. JSTOR [online]. 13. září 2004. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep45573.5>

KANE, Robert J. American Intelligence Journal: A Life Cycle Analysis of Hezbollah: Where the Group Came from and Where It Is Going. JSTOR [online]. 2018. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/26566567>

KRYLOVÁ, Irma. Podoba a dilemata pákistánské imigrace ve Velké Británii. 2008. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Vedoucí práce Prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.

MAŠLANYOVÁ, D. Postih extrémizmu podľa slovenského Trestného zákona. In ZÁHORA, J. Aktuálne otázky trestného zákonodárstva: pocta prof. JUDr Milanovi ČIČOVI, DrSc. et. mult. Dr. h. c. k 80. narodeninám. Bratislava: Paneurópská vysoká škola, 2012

MOGHADAM, Assaf. Top-Down and Bottom-Up Innovation in Terrorism: The Case of the 9/11 Attacks [online]. 1. července 2013. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep09439>

PURI, Luv. The Past and Future of Deobandi Islam. CTC Sentinel [online]. 2009. ISSN 2334-3745. Dostupné z: <https://ctc.usma.edu/the-past-and-future-ofdeobandi-islam/>

SHARIF EL-TOBGUI, Carl. Ibn Taymiyya on Reason and Revelation: A Study of Dar' ta' āruḍ al- 'aql wa-l-naql: CHAPTER 2 Ibn Taymiyya: Life, Times, and Intellectual Profile [online]. 2020. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/10.1163/j.ctv2gjwv76.8>

WALKER, Andrew. What Is Boko Haram? [online]. 1. června 2012. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep12178>

WELTEN, Liselotte a Tahir ABBAS. Critical Perspectives on Salafism in the Netherlands: Introduction. JSTOR [online]. 1. dubna 2021. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep31914.4>

YAMAMOTO, Merrick M. Terrorism Against Democracy: Based in Part on Stansfield Turner's University of Maryland Course, "Terrorism & Democracy": Chapter 1: What Is Terrorism?. JSTOR [online]. Center for International & Security Studies, U. Maryland, 1. září 2017. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep05041.5>

ZENNA, Jacob a Zacharias PIERIB. "How much Takfir is too much Takfir? The Evolution of Boko Haram's Factionalization." Journal for Deradicalization. 2017. ISSN 2363-9849.

ZUHUR, Sherifa. HAMAS AND ISRAEL: CONFLICTING STRATEGIES OF GROUP-BASED POLITICS: HAMAS Roots in Short. JSTOR [online]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/resrep11999.8>

Internetové zdroje

Abubakar Shekau: Nigeria's Boko Haram leader is dead, say rival militants. BBC NEWS [online]. 7. června 2021. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-africa-57378493>

Afghan conflict: US and Taliban sign deal to end 18-year war. BBC NEWS [online]. 29. února 2020. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-asia-51689443>

Amedy Coulibaly. Counter extremism project [online]. Dostupné z: <https://www.counterextremism.com/extremists/amedy-coulibaly>

As it happened: France sieges end. BBC NEWS [online]. 4. ledna 2015. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/live/world-europe-30722098>

BARNES, Julian E., Devlin BARRETT a Adam ENTOUS. U.S. Shared Intelligence With French About Paris Brothers' Yemen Trip. The Wall Street Journal [online]. Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/u-s-shared-intelligence-with-french-about-paris-brothers-yemen-trip-1420844151>

Boko Haram. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. březen 2018. Dostupné z: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/boko-haram>

Chérif Kouachi. Counter extremism project [online]. Dostupné z: <https://www.counterextremism.com/extremists/ch%C3%A9rif-kouachi>

Co je extremismus. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. 2010 Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/co-je-extremismus.aspx>

Creation of the Department of Homeland Security. Department of Homeland Security [online]. 8. května 2023. Dostupné z: <https://www.dhs.gov/creation-department-homeland-security>

CULLINANE, Susannah. What is the Muslim Brotherhood? CNN [online]. 2023, 3. srpna 2023. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/07/03/world/africa/egypt-muslim-brotherhood-explainer/index.html>

DOHERTY, Ben, Jon HENLEY a Ian TRAYNOR. Paris attacks: French police launch raids as military strikes Isis in Syria. The Guardian [online].

DOKUMENTY - TERORISMUS: Definice pojmu terorismus. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

Extremism. Merriam-Webster [online]. Dostupné z: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/extremism>

FINGERLAND, Jan. Západ na Blízkém východě zklamal, jeho model zde nefunguje [online]. Praha: Echo24.cz, 2015. Dostupné z: <https://echo24.cz/a/iR4YP/zapad-nablizkem-vychode-zklamal-jeho-model-zde-nefunguje>

FRESCO, Adam, Daniel MCGRORY a Andrew NORFOLK. Video of London suicide bomber released. Times Online [online]. 6. července 2006. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20080706174622/http://www.timesonline.co.uk/tol/news/uk/article683824.ece>

GRAHAM-HARRISON, Emma. Panjshir stands strong: Afghanistan's last holdout against the Taliban. THE GUARDIAN [online]. 29. února 2020. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2021/aug/18/panjshir-stands-strong-afghanistans-last-holdout-against-the-taliban>

Hezbollah. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. srpen 2016. Dostupné z: <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/hezbollah>

HUSAYN IBRAHIMI, Muhammad. A New Analysis of Wahhabi Doctrines [online]. ABWA Publishing and Printing Center. Dostupné z: <https://www.al-islam.org/new-analysis-wahhabi-doctrines-muhammad-husayn-ibrahimi>

Jeong, Andrew. Militant in Iran identified as al-Qaeda's probable new chief in U.N. report. The Washington Post [online]. 15. února 2023. Dostupné z: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/02/15/al-qaeda-leader-saif-al-adel/>

KARLÍK, Tomáš. Den, kdy se zrodil džihád. Před 1390 lety dobyl Mohamed Mekku. Ct24 [online]. 11.1. 2020. Dostupné z:

<https://ct24.ceskatelevize.cz/veda/3026516-den-kdy-se-zrodil-dzihad-pred-1390-lety-dobyl-mohamed-mekku>

KOMÁREK, Michal. 20 let války proti teroru: Dospěla od hladkého vítězství k dokonalé porážce. Seznam zprávy [online]. 26. srpna 2021 [cit. 2023-07-22]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/uctovani-s-vaikou-proti-teroru-od-hladkeho-vitezstvi-k-dokonale-porazce-173122>

Korán v češtině. Korán o islámu [online]. Dostupné z: <https://www.koranoislam.cz/sura/9/>

London Assembly: Report of the 7 July Review Committee [online]. Greater London Authority, 2006. ISBN 1 85261 878 7.

Radikalizace. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/chh/clanek/ostatni-hybridni-hrozby-radikalizace.aspx>

Paris attacks: What happened on the night. BBC NEWS [online]. 9. prosince 2015. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34818994>

Paris attacks: Who were the attackers?. BBC NEWS [online]. 27. dubna 2016. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-34832512>

Profile: Germaine Lindsay. BBC NEWS [online]. 11. května 2006. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762591.stm

Profile: Hasib Mir Hussain. BBC NEWS [online]. 11. května 2006. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762263.stm

Profile: Mohammad Sidique Khan. BBC NEWS [online]. 30. dubna 2007. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762209.stm

Profile: Shehzad Tanweer. BBC NEWS [online]. 6. července 2006. Dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/4762313.stm

RAY, Michael. London bombings of 2005. Britannica [online]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/event/London-bombings-of-2005>

RAYNER, Gordon. Paris shooting at Charlie Hebdo office: how terrorist attack unfolded [online]. 7. července 2015. ISSN The Telegraph. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/11330484/Paris-shooting-at-Charlie-Hebdo-office-how-terrorist-attack-unfolded.html>

SELDIN, Jeff. US Cautious Over Claims Key IS African Leader Is Dead. VOA NEWS [online]. 15. října 2021. Dostupné z: <https://www.voanews.com/a/us-cautious-over-claims-key-is-african-leader-is-dead/6273131.html>

SHEPARD, William E. Sayyid Qutb (1906—1966). Internet Encyclopedia of Philosophy [online]. University of Canterbury. Dostupné z: <https://web.archive.org/web/20210529162620/https://iep.utm.edu/qutb/#H12>

SOBOLA, Ondřej. Pět let od teroristických útoků v Paříži jsou islamisté stále hrozbou, naposledy zabíjeli ve Vídni. Česká televize [online]. 13. listopadu 2020. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/svet/3224836-pet-let-od-teroristicky-ch-utoku-v-parizi-jsou-islamiste-stale-hrozbou-naposledy>

Sunnis and Shia in the Middle East. BBC NEWS [online]. 19. prosince 2013. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-25434060>

Terrorism. Oxford learners dictionaries [online]. Dostupné z: <https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/terrorism?q=terrorism>

The Afghan Taliban. Stanford Center for International Security and Cooperation [online]. červen 2018. Dostupné z:

https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/afghan-taliban#highlight_text_8610

The Islamic State. Stanford University [online]. Duben 2021. Dostupné z: https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/islamic-state#text_block_18356

The Voice of Radicalism. University of Aberdeen [online]. Dostupné z: <https://www.abdn.ac.uk/radicalism/understanding.shtml>

World Trade Center Building Performance Study [online]. Federal Emergency Management Agency, 2002. Dostupné z: <https://webcitation.org/5spvzRCDS?url=http://www.fema.gov/rebuild/mat/wtcstudy.shtml>

ZEIDAN, Adam. Muslim Brotherhood. Britannica [online]. 2023, 3. srpna 2023. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Muslim-Brotherhood>